

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут економіки, управління і бізнесу
ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: «*Організація і методика обліку, аналізу та аудиту фінансових результатів (на прикладі ТОВ «ДРУЖБА СВК»)*»

ШИФР КРМ. ЦТФО. 2.613-03.2.8

Здобувачки: _____ **Чебанова Т.Р.**

Керівник: _____ **доц. Євтушевська О.О.**

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від "5" грудня 2024 р., протокол № 6.

Завідувачка кафедри цифрових технологій

фінансових операцій _____ **Галина ТКАЧУК**

Одеса – 2024 рік

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут економіки, управління
і бізнесу ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Цифрових технологій фінансових операцій

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри цифрових технологій
фінансових операцій

«_____» _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Чебанової Тетяни Романівни

1. Тема роботи: *«Організація і методика обліку, аналізу та аудиту фінансових результатів (на прикладі ТОВ «ДРУЖБА СВК»)»*

Затверджена наказом ОНТУ від 01 жовтня 2024 р. наказ № 613-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи *5 грудня 2024 р.*

3. Вихідні дані до роботи: *Звітні дані про діяльність підприємства за два роки.*

4. Перелік питань, які потрібно розробити: *Теоретичні основи обліку та аудиту об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства та аналіз об'єкту дослідження за два роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку та аудиту об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.*

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) *таблиць – 37, рисунків – 1.*

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **14 серпня 2024 р.**

Керівник роботи _____ Євтушевська О.О.

Завдання прийняв до виконання _____ Чебанова Т.Р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	11.09.24 - 10.10.24	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	11.10.24 - 31.10.24	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку та аудиту за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	01.11.24- 30.11.24	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	01.12.24 - 05.12.24	

Здобувачка вищої освіти _____ Чебанова Т.Р.

Керівник роботи _____ Євтушевська О.О.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка вищої освіти Чебанова Т.Р. _____

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: *«Організація і методика обліку, аналізу та аудиту фінансових результатів на прикладі ТОВ «ДРУЖБА СВК»»*

Кваліфікаційна робота виконана на актуальну тему щодо організації і методики обліку, аналізу фінансових результатів ТОВ «Дружба СВК» та присвячена розкриттю теми організації на підприємстві обліку фінансових результатів. Як використовується методика обліку, та проведено декілька аналізів фінансових результатів, проведено аудит підприємства.

Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

В першому розділі розглянуто: економічну сутність і значення показників фінансових результатів діяльності, нормативно-правова база; характеристику і склад фінансових результатів від усіх видів діяльності ; облік доходів, витрат і фінансових результатів ; особливості аудиту фінансових результатів діяльності.

В другому розділі наведено загальну організаційну-економічну характеристику підприємства. Проведено фінансовий аналіз діяльності підприємства та здійснено економічний аналіз діяльності за показниками, що характеризують фінансові результати підприємства.

В третьому розділі показано загальну характеристику організації бухгалтерського та податкового обліку на підприємстві, організацію обліку фінансових результатів. Проведено аудит фінансових результатів діяльності.

У висновках здійснено теоретичні узагальнено та наведено рекомендації для здійснення швидкого, якісного обліку фінансових результатів, що значно буде спрощувати облік, та в подальшому аналіз на ТОВ «Дружба СВК».

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини- 95 стр.

таблиць - 37

рисуноків- 1

Зміст

	Стор.
ВСТУП	6
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	9
1.1. Економічна сутність і значення показників фінансових результатів діяльності підприємства, нормативно-правова база та стан їх обліку	9
1.2. Характеристика і склад фінансових результатів від усіх видів діяльності підприємства	13
1.3. Облік доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства	16
1.4. Особливості аудиту фінансових результатів підприємства	30
Висновки до першого розділу	40
2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ДРУЖБА СВК»	42
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства	42
2.2. Фінансовий аналіз діяльності підприємства	46
2.3. Економічний аналіз діяльності підприємства за показниками, що характеризують фінансові результати підприємства	59
Висновки до другого розділу	68
3. СТАН БУХГАЛТЕРСЬКОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ДРУЖБА СВК»	71
3.1. Загальна характеристика організації бухгалтерського та податкового обліку на підприємстві	71
3.2. Організація на підприємстві обліку фінансових результатів діяльності	83
3.3. Аудит фінансових результатів діяльності	85
Висновки до третього розділу	93
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	96
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми: Облік фінансових результатів є актуальним, бо завдяки розрахунку фінансових показників підприємство може проаналізувати чи збільшується їх дохід, чи зменшується. Або ж проаналізувати витрати, щоб оптимізувати їхнє використання, та надається можливість більш точніше аналізувати підприємство, для збільшення прибутку. Дослідженнями з обліку та фінансових результатів займалось багато науковців, серед яких: Бондаренко В.О.[36], Боюн В.Ю.[31], Вашків О.П.[58], Іщенко Н.А.[26], Лесюк А.С.[30], Масюк Ю.В.[31], Нагорна І.В.[36], Рзаєва Т.Г.[49], Серветник О.В.[49], Фірман Н.Я.[58].

Мета і завдання дослідження: Метою даної кваліфікаційної роботи є дослідження організації і методики обліку, аналізу та аудиту фінансових результатів на підприємстві, та ефективність їхнього застосування, та надання пропозицій для покращення обліку на підприємстві.

Для виконання даної мети, використовують такі завдання:

- дослідити економічну сутність і значення показників фінансових результатів діяльності підприємства, нормативно-правову базу та стан їх обліку;
- розглянути характеристику і склад фінансових результатів від усіх видів діяльності підприємства;
- ознайомитись з обліком доходів, витрат і фінансових результаті діяльності підприємства;
- ознайомитись з особливостями аудиту фінансових результатів діяльності підприємства;
- дослідити загальну організаційну-економічну характеристику підприємства;
- виконати фінансовий аналіз результатів діяльності;
- провести економічний аналіз діяльності за показниками, що характеризують фінансові результати підприємства;
- дослідити загальну характеристику організації бухгалтерського та

податкового обліку на підприємстві;

- дослідити як відбувається організація обліку фінансових результатів на підприємстві;

- провести аудит фінансових результатів;

- запропонувати напрями удосконалення організації бухгалтерського обліку фінансових результатів.

Об'єктом дослідження: є процес обліку і аудиту фінансових результатів на підприємстві.

Предметом дослідженням: є організація і методика обліку, аналізу та аудиту фінансових результатів у ТОВ «ДРУЖБА СВК».

Методи дослідження: В даній роботі використано порівняльний аналіз (порівняння даних с попередніми роками) та структурний, системний підхід (дослідження об'єкта, як єдиного цілого), методи індукції та дедукції (визначення загальних тенденцій розвитку системи обліку та контролю виробничих запасів), метод спостереження (оцінка стану контролю виробничих запасів), розрахунково-аналітичний та графічний методи для побудови таблиць, проведення розрахунків і наочного відображення результатів дослідження; методи систематизації, гіпотези та припущення (формування власної думки та внесення рекомендацій).

Практичне значення одержаних результатів: За допомогою отриманих результатів ТОВ «Дружба СВК» може дізнатися про ефективне використання своїх ресурсів та робочої сили. Також провести аналіз на підприємстві, за результатами якого можна знайти вільні кошти та використати їх для модернізації або розширення своєї сфери діяльності. Щоб була можливість тільки збільшувати дохід підприємства.

Інформаційно-нормативна база: закони України, кодекси, національні стандарти бухгалтерського обліку, накази затверджені Міністерством Фінансів, фінансова звітність підприємства, підручники, монографії.

Апробація результатів роботи: Основні теоретичні та практичні результати дослідження доповідалися та отримали позитивну оцінку на

науковій конференції здобувачів вищої освіти 28-30 березня 2023 року, на V Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 30 – 31 травня 2023 р., на науковій конференції здобувачів вищої освіти 26-29 березня 2024 року, на VI Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді», 17-18 квітня 2024р., на XII Міжнародній науково-практичній конференції «Економічні та соціальні аспекти розвитку України» 17-18 жовтня 2024р.

Публікації: Результати дослідження опубліковано у Збірнику тез доповідей V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 30 – 31 травня 2023 р., у Збірнику тез доповідей VI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» 17-18 квітня 2024р., у Збірнику матеріалів XII Міжнародної науково-практичної конференції «Економічні та соціальні аспекти розвитку України» 17-18 жовтня 2024р., у фаховому журналі «Економіка харчової промисловості» том 16, випуск 3 за 2024 рік. загальним обсягом 1,5 друк. арк.

Загальна структура та обсяг роботи: Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи становить 95 стор., містить 37 таблиць, 1 рисунок, список використаних джерел з 59 найменувань.

1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

1.1. Економічна сутність і значення показників фінансових результатів діяльності підприємства, нормативно-правова база та стан їх обліку

Облік фінансових результатів відіграє важливу роль в обліку підприємства, адже показує чи має підприємство прибуток або збиток, що в свою чергу показує чи прибуткове або збиткове підприємство. Де потрібно привернути увагу, щоб вирішити певну проблему, яка уповільнює подальший розвиток підприємства.

Фінансовий результат — це приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період.

Основним фінансовим результатом діяльності підприємства є прибуток, збільшення якого означає примноження фінансових ресурсів та зростання фінансових результатів.

Збиток підприємства означає втрату фінансових ресурсів підприємств, якщо збитки мають регулярний характер, то врешті-решт будуть витрачені всі фінансові ресурси й підприємство збанкрутує.

Тобто фінансовим результатом діяльності підприємства може бути прибуток або збиток. [56].

Правила бухгалтерського обліку фінансового результату визначають окремі стандарти: НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 15 «Дохід», НП(С)БО 16 «Витрати». Окремого стандарту щодо обліку фінансового результату немає. [57].

Фінансові результати діяльності підприємств характеризуються такими абсолютними економічними показниками як дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, чистий дохід, валовий прибуток, прибуток, чистий

прибуток, рентабельність. [48].

Відображаються фінансові результати «Звіт про фінансові результати» (звіт про сукупний дохід) - звіт про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід. В першому розділі «Фінансові результати» наведенні фінансові результати від операційної діяльності, фінансові результати до оподаткування та чистий фінансовий результат.

Фінансовий результат від операційної діяльності відображено, як чистий дохід від реалізації продукції, собівартість реалізованої продукції, валовий прибуток (збиток), інші операційні доходи, адміністративні доходи, витрати на збут, інші операційні витрати. Фінансовий результат до оподаткування відображено, як дохід від участі в капіталі, інші фінансові доходи, інші доходи, фінансові витрати, втрати від участі в капіталі, інші витрати.

Чистий фінансовий результат: витрати (дохід) з податку на прибуток, прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування.

Існують багато варіантів трактування поняття фінансового результату, декілька з них наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 — Трактування поняття «фінансовий результат»*

Автор	Сутність поняття «фінансовий результат»
1	2
Іщенко Н.А. [26]	«Фінансовий результат – це прибуток або збиток суб’єкта господарювання, що визначається як різниця між сукупними доходами та витратами підприємства і, за позитивного його результату, представляє додаткову вартість, виступає одним із джерел фінансування подальшого розвитку та поточної діяльності підприємства, основним критерієм оцінки ефективності його діяльності»
Лесюк А.С. [28]	«Під фінансовими результатами слід розуміти збільшення прибутку (збитку) та підвищення рівня рентабельності (збитковості) підприємства від фінансово-господарської діяльності за звітний період»
Масюк Ю.В., Боюн В.Ю. [31]	«Фінансовий результат від операційної діяльності це результат операційної діяльності суб’єктів господарювання, що визначається як різниця між доходами та витратами від операційної діяльності, виражена в абсолютних показниках прибутку (збитку). Відображає ефективність господарювання підприємства за всіма напрямками його діяльності: виробничою, збутовою, постачальницькою, фінансовою, інвестиційною»
Нагорна І.В., Бондаренко В.О. [36]	«Фінансові результати діяльності підприємства оцінюються за допомогою абсолютних та відносних показників. Абсолютні показники включають прибуток (збитки) за товарами (робіт або послуг), отриманими з інших продажів, балансовий (валовий) прибуток; чистий прибуток. Відносні властивості використовують різні співвідношення доходів та витрат»

1	2
Рзаєва Т.Г., Сереветник О.В. [49]	«Фінансовий результат, як підсумкова категорія результативності господарської діяльності, котра відображає величину економічних вигод отриманих (втрачених) підприємством, визначених як різниця між сумами доходів та відповідних їм витрат, що виражена у абсолютних показниках прибутку (збитку), які характеризують потенціал прибутковості, економічного зростання та розвитку підприємства»
Фірман Н.Я., Вашків О.П. [58]	«У короткостроковому періоді фінансовий результат підприємства здебільшого ототожнюється з величиною його прибутку чи доходу. У довгостроковій перспективі фінансовий результат підприємства доцільніше оцінювати через зміну величини вартості власного капіталу чи зміну величини ринкової вартості суб'єкта господарювання»

*Складено автором на основі [26, 28, 31, 36, 49, 58]

Фінансові результати класифікують, згідно ПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [5]:

- фінансові результати від операційної діяльності;
- фінансові результати від інвестиційної діяльності;
- фінансові результати фінансової діяльності;
- фінансові результати надзвичайних подій.

Рахунок 79 «Фінансові результати» - тимчасовий, результатний, має ознаки пасивного рахунку. По кредиту рахунку 79 «Фінансові результати» на підставі довідок та розрахунків бухгалтерії відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, по дебету - суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, а також належна сума нарахованого податку на прибуток. Сальдо рахунку при його закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Фінансові результати в бухгалтерському обліку, відображаються в Плані рахунків бухгалтерського обліку, в сьомому класі «Доходи і результати діяльності», саме рахунок 79 «Фінансові результати», який має підрахунки: 791 «Результат операційної діяльності», 792 «Результат фінансових операцій», 793 «Результат іншої звичайної діяльності», 794 «Результат надзвичайних подій». Узагальнення інформації про фінансові результати підприємства від звичайної діяльності та надзвичайних подій ведеться на рахунку 79 «Фінансові

результати». [38].

Бухгалтерський облік фінансових результатів ведеться щодо результатів від кожного виду діяльності, для яких відкривається відповідний субрахунок, табл.1.2.

Таблиця 1.2 — Субрахунки до рахунку 79 «Фінансові результати»* [43]

№ субр.	Назва субрахунку	Характеристика
791	"Результат основної діяльності"	Визначається прибуток (збиток) від основної діяльності підприємства. За кредитом субрахунку відображається в порядку закриття рахунків сума доходів від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг та від іншої операційної діяльності (рахунки 70 "Доходи від реалізації", 71 "Інший операційний дохід"), за дебетом - сума в порядку закриття рахунків обліку собівартості реалізованої готової продукції, товарів, робіт і послуг, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат (90 "Собівартість реалізації", 92 "Адміністративні витрати", 93 "Витрати на збут", 94 "Інші витрати операційної діяльності").
792	"Результат фінансових операцій"	Визначається прибуток (збиток) від фінансових операцій підприємства. За кредитом субрахунку відображається списання суми в порядку закриття рахунків обліку доходів від участі в капіталі та інших фінансових доходів, за дебетом - списання фінансових витрат з рахунків 95 "Фінансові витрати" та 96 "Втрати від участі в капіталі".
793	"Результат іншої звичайної діяльності"	Визначається прибуток (збиток) від іншої звичайної діяльності підприємства. За кредитом рахунку відображається списання сум в порядку закриття рахунків обліку доходів від інвестиційної та іншої звичайної діяльності підприємства, за дебетом - списання витрат з рахунку 97 "Інші витрати"
794	"Результат надзвичайних подій"	Визначається прибуток (збиток) від надзвичайних подій. За кредитом субрахунку відображається списання доходів, одержаних від надзвичайних подій, за дебетом - списання витрат від надзвичайних подій, що обліковуються на рахунку 99 "Надзвичайні витрати".

*Складено автором на основі [43]

Для обліку фінансових результатів використовують, такі нормативні документи:

1. Господарський Кодекс України [3].
2. Податковий Кодекс України [4].
3. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність», затвердженого від 16.07.1999 № 996-XIV [1].

4. План рахунків бухгалтерського обліку підприємств, організацій і установ, затверджений наказом Міністерства фінансів України №291 від 30.11.99 р. [12].

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. [5].

6. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. №628 [6].

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 № 290.[7].

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 № 318. [8].

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2000 № 353. [9].

1.2. Характеристика і склад фінансових результатів від усіх видів діяльності підприємства

Фінансові результати складаються з доходів та витрат, тобто фінансовий результат на пряму залежить від цих показників, адже за їх допомогою можна визначити чи прибуткове або збиткове підприємство.

П(С)БО 15 «Дохід» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності. Дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена. [7].

П(С)БО 16 «Витрати» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності. Витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного

капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені. [8].

Крім, фінансових показників доходу і витрат, визначають ще один фінансовий показник, як рентабельність.

Рентабельність — це співвідношення прибутку і витрат, виражене у відсотках. Рентабельність є відносним показником, і вона необхідна для аналізу господарської та економічної діяльності будь-якого підприємства. Саме через таку відносність, показники рентабельності двох і більше різних підприємств можна порівнювати один з одним і розуміти таким чином, яке з них є ефективнішим.

На рентабельність можуть впливати різні чинники: і джерела капіталу, і вартість активів, оборотних коштів, і розмір виручки, і ще багато чого. Рентабельність дозволяє побачити, скільки прибутку отримано з кожного витраченого долара, гривні або іншої валюти.

Розраховується, як співвідношення прибутку до витрат, яке виражено у відсотках. [48].

Класифікацію фінансових результатів підприємства наведено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 — Класифікація фінансових результатів підприємств*

Класифікаційні ознаки	Види фінансових результатів
<i>1</i>	<i>2</i>
За значенням підсумкового результату	- прибуток - збиток
За періодом формування	- прибуток попереднього періоду - прибуток звітного періоду - прибуток майбутнього періоду
За процесом формування фінансового результату	- валовий прибуток - прибуток до оподаткування - чистий прибуток
За змістом	- економічний фінансовий результат - бухгалтерський фінансовий результат - податковий фінансовий результат
За складом	- валовий - чистий - маржинальний - загальний

1	2
За видами діяльності	- результат операційної діяльності - результат інвестиційної діяльності - результат фінансової діяльності
За видами виробництва	- прибуток від діяльності підрозділів основного виробництва - прибуток від діяльності підрозділів допоміжного виробництва - прибуток від діяльності обслуговуючих господарств
За ступенем деталізації	- за центрами відповідальності - підприємство в цілому
За джерелом формування	- від реалізації - від володіння - від змін цін
За відповідністю	- плановий - недоотриманий - надлишковий
За базою оцінки	- обліковий - податковий
За метою управління	- за горизонтальним групуванням - за вертикальним групуванням

* Складено автором на основі [51,25,46,35]

Основні види діяльності, які присутні на будь-якому підприємстві, зображено на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Види діяльності підприємств [5]

Операційна діяльність - основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.

Фінансова діяльність - діяльність, яка призводить до змін розміру і складу

власного та позикового капіталу підприємства.

Інвестиційна діяльність - придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів. [5].

Основні завдання, яке виконують фінансові результати на підприємстві:

- виявити резерви, завдяки яких можна збільшити прибуток;
- розробити заходи, які будуть спрямовані на реалізацію виявлення резервів;
- визначати відхилення фактичного прибутку від передбаченого прогнозом, визначати зміну в динаміці прибутку за декілька періодів;
- визначати обсяги, склади і динаміку фінансових результатів діяльності підприємства;
- виявляти чинники впливу на формування прибутку оцінку їх динаміки та розрахунок їхнього впливу.

1.3. Облік доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства

Аналітичний облік фінансових результатів ведеться за їх характером, видами продукції, товарів, робіт, послуг та іншими напрямками, визначеними підприємством самостійно. Для узагальнення інформації про фінансові результати підприємства від звичайної діяльності й надзвичайних подій (за кредитом рахунку 79) призначено Журнал 6. [11]. У розділі II Журналу 6 накопичуються аналітичні дані про окремі складові доходів підприємства.

В таблиці 1.4. наведений приклад обліку фінансових результатів на підприємстві.

Операційна діяльність - це основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною або фінансовою діяльністю.[38]. Операційна діяльність в свою чергу поділяється на основну та іншу операційну діяльність.

Система управління повинна бути органічно інтегрована із загальною системою управління підприємством, так як прийняття управлінських рішень у

будь-якій сфері діяльності підприємства прямо або опосередковано впливає на рівень прибутку. Управління прибутком передбачає наявність комплексної системи дій для забезпечення розробки взаємопов'язаних управлінських рішень.

Таблиця 1.4 — Облік фінансових результатів діяльності підприємства*

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Списання витрат підприємства на фінансові результати			
1.	Списано собівартість реалізованої продукції	791	90
2.	Списано адміністративні витрати	791	92
3.	Списано витрати на збут	791	93
4.	Списано інші операційні витрати	791	94
5.	Списано фінансові результати	792	95
6.	Списано витрати від участі в капіталі	792	96
7.	Списано інші витрати	793	97
8.	Списано нарахованих податок на прибуток	791	98
9.	Списано надзвичайної витрати	794	99
Списання доходів від здійснення господарської діяльності			
10.	Списано доходи від реалізації продукції	70	79
11.	Списано інші операційні доходи	71	79
12.	Списано дохід від участі в капіталі	72	79
13.	Списано інші фінансові доходи	73	79
14.	Списано інші доходи	74	79
Закриття рахунку 79 «Фінансові результати»			
15.	Відображено прибуток	79	441
16.	Відображено збиток	442	79

* Складено автором на основі [15]

Джерелами даних для управління доходами та результатами діяльності є записи на аналітичних рахунках, які відкриваються до рахунків класу 7 «Доходи і результати діяльності».

Підготовка будь-якого управлінського рішення щодо формування, розподілу та використання прибутку повинна враховувати альтернативні можливості. За наявності альтернативних проектів управлінських рішень їх вибір для реалізації повинен базуватися на системі критеріїв, які визначають політику управління прибутком підприємства.

Для узагальнення інформації про доходи від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства, а також від надзвичайних подій призначено рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності».

Рахунки даного класу є тимчасовими та використовуються для накопичення даних про доходи за звітний період. У кінці звітного періоду сальдо цих рахунків переноситься на рахунок 79 «Фінансові результати». На початок звітного періоду рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності» мають нульове сальдо.

На рахунках класу 7 «Доходи і результати діяльності», крім рахунку 76 «Страхові платежі», протягом звітного періоду за кредитом відображається сума загального доходу разом із сумою непрямих податків, зборів (обов'язкових платежів), за дебетом - щомісячне відображення належної суми непрямих податків, зборів (обов'язкових платежів) і віднесення суми чистого доходу на рахунок 79 «Фінансові результати».[40].

Основна діяльність - це здійснення операцій, пов'язаних із виробництвом або реалізацією продукції (товарів, послуг), що є визначальною метою створення підприємства та забезпечує основну частку його доходу. Доходи, пов'язані з основною діяльністю, розрізняють за функціями: виробництво, управління, збут. [40].

Узагальнення даних про доходи від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг, доходи від страхової діяльності, а також суми знижок, наданих покупцям, та про інші вирахування з доходу здійснюється на рахунку 70 «Доходи від реалізації».

За кредитом рахунку 70 «Доходи від реалізації» відображається збільшення (одержання) доходу, за дебетом - належна до сплати сума непрямих податків (акцизного збору, податку на додану вартість та інших обов'язкових платежів, передбачених законодавством); результат операцій перестрахування (у кореспонденції з субрахунком 705 «Перестрахування»); результат зміни резервів незароблених премій (у страхових організаціях) та списання у порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати». [20].

Бухгалтерський облік доходів від реалізації ведеться щодо кожного об'єкту за відповідними групами, для яких відкривається окремий субрахунок. Рахунок 70 «Доходи від реалізації» має наступні субрахунки (табл.1.5.)

Таблиця 1.5 — Субрахунки до рахунку 70 «Доходи від реалізації»*

№ субр.	Назва	Характеристика
701	Дохід від реалізації готової продукції	Для узагальнення інформації про доходи від реалізації готової продукції
702	Дохід від реалізації товарів	Для узагальнення інформації про доходи від реалізації товарів підприємств торгівлі та інших організацій
703	Дохід від реалізації робіт і послуг	Для узагальнення інформації про доходи від реалізації робіт і послуг, про результати зміни резервів незароблених премій підприємств і організацій, що виконують роботи та надають послуги
704	Вирахування з доходу	Для відображення суми надходжень за договорами комісії, агентськими та іншими аналогічними договорами на користь комітентів, принципалів, сум наданих після дати реалізації знижок покупцям, вартість повернених покупцями продукції і товарів та інших сум, що підлягають вирахуванню з доходу
705	Перестраховання	Для узагальнення інформації про частки страхових платежів за договорами перестраховання

* Складено автором на основі [19]

Аналітичний облік доходів від реалізації ведеться за видами (групами) продукції, товарів, робіт, послуг, регіонами збуту та/або іншими напрямками, визначеними підприємством. Підприємство може самостійно розробляти додаткові субрахунки та аналітичні рахунки, виходячи зі специфіки діяльності, конкретних потреб, завдань управління і контролю.

Первинними документами з обліку доходів від реалізації є рахунки-фактури, договори купівлі-продажу, міни, товарно-транспортні накладні, платіжні вимоги, ПКО, виписки банку, акти виконаних робіт (наданих послуг), розрахунки (довідки) бухгалтерії.

Розрахункові документи вважаються пред'явленими покупцеві (замовникові) за умови, що це відбулося способом, передбаченим договором (якщо розрахунки здійснюються без участі установ банків) або після подання їх до установи банку (якщо розрахунки здійснюються через установи банків).

На рахунку 71 «Інший операційний дохід» ведеться узагальнення інформації про інші доходи від операційної діяльності підприємства у звітному періоді, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). [15].

У складі інших операційних доходів відображаються всі інші доходи, які не

пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг): дохід від реалізації іноземної валюти; дохід від реалізації інших оборотних активів; дохід від операційної оренди активів; дохід від операційної курсової різниці; пені, штрафи, неустойки, визнані боржником або щодо яких отримано рішення судових органів про їх стягнення; доходи від відшкодування раніше списаних активів; дохід від списання кредиторської заборгованості, яка виникла в ході операційного циклу після закінчення строку позовної давності; відшкодування раніше списаних активів; суми одержаних безоплатно оборотних активів та субсидій; інші доходи від операційної діяльності. [41].

За кредитом рахунку 71 «Інший операційний дохід» відображається збільшення (одержання) доходу, за дебетом - суми непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного збору та інших зборів (обов'язкових платежів)) та списання в порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати». [15].

Бухгалтерський облік інших операційних доходів ведеться щодо кожного об'єкту за відповідними групами, для яких відкривається окремий субрахунок. Рахунок 71 «Інший операційний дохід» має наступні субрахунки (табл.1.6.)

Аналітичний облік інших операційних доходів ведеться за видами доходів та іншими напрямками, визначеними підприємством. Первинними документами для накопичення даних про інші операційні доходи є рахунки-фактури, товарно-транспортні накладі, платіжні вимоги, акти інвентаризації, ПКО, виписки банку, довідки та розрахунки бухгалтерії.[21].

У процесі здійснення фінансової діяльності підприємство може отримати доходи від участі в капіталі та інші фінансові доходи.

Метод участі в капіталі використовується для оцінки інвестицій в асоційовані та дочірні підприємства та для визначення доходів (втрат), які отримує - підприємство — власник інвестиції залежно від результату діяльності об'єкта інвестування та напрямів розподілу його чистого прибутку. [40].

За кредитом рахунка відображається збільшення (одержання) доходу, за дебетом — списання в порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати».

Таблиця 1.6 — Субрахунки до рахунку 71 «Інший операційний дохід»*

№ субр.	Назва субрахунку	Характеристика
711	Дохід від реалізації іноземної валюти	узагальнюється інформація про доходи від реалізації іноземної валюти
712	Дохід від реалізації інших оборотних активів	узагальнюється інформація про доходи від реалізації оборотних активів
713	Дохід від операційної оренди активів	узагальнюється інформація про доходи від оренди майна, якщо ця діяльність не є предметом (метою) створення підприємства
714	Дохід від операційної курсової різниці	узагальнюється інформація про доходи від курсових різниць за активами й зобов'язаннями підприємства - пов'язаними з операційною діяльністю підприємства
715	Одержані штрафи, пені, неустойки	узагальнюється інформація про штрафи, пені, неустойки та інші санкції за порушення господарських договорів, які визнані боржником або щодо яких одержані рішення суду, арбітражного суду про їх стягнення, а також про суми з відшкодування зазнаних збитків
716	Відшкодування раніше списаних активів	узагальнюється інформація про суми відшкодування підприємству вартості раніше списаних оборотних активів
717	Дохід від списання кредиторської заборгованості	узагальнюється інформація про доходи від списання кредиторської заборгованості, що виникла в ході операційного циклу, по закінченні строку позовної давності
718	Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів	узагальнюється інформація про доходи від безоплатно одержаних оборотних активів і доходи від цільового фінансування, пов'язаного з операційною діяльністю
719	Інші доходи від операційної діяльності	узагальнюється інформація про інші доходи від операційної діяльності, які не знайшли свого відображення на інших субрахунках рахунку 71 "Інший операційний дохід", зокрема про доходи від операцій з тарою, від інвентаризації від діяльності житлово-комунальних і обслуговуючих господарств, дитячих дошкільних закладів, будинків відпочинку, санаторіїв та інших закладів оздоровчого та культурного призначення підприємства тощо

* Складено автором на основі [19]

Бухгалтерський облік доходів від участі в капіталі ведеться щодо кожного об'єкту за відповідними групами, для яких відкривається окремий субрахунок. Рахунок 72 «Дохід від участі в капіталі» має наступні субрахунки (табл.1.7.)

Аналітичний облік доходів від участі в капіталі ведеться за кожним об'єктом інвестування та іншими ознаками, визначеними підприємством.

Таблиця 1.7 — Субрахунки до рахунку 72 «Дохід від участі в капіталі»*

№ субр.	Назва субрахунку	Характеристика
721	Дохід від інвестицій асоційовані підприємства	узагальнюється інформація про доходи, пов'язані зі збільшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання асоційованими підприємствами прибутків
722	Дохід від спільної діяльності	узагальнюється інформація про доходи, пов'язані зі збільшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання спільними підприємствами прибутків
723	Дохід від інвестицій дочірні підприємства	узагальнюється інформація про доходи, пов'язані зі збільшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання дочірніми підприємствами прибутків

* Складено автором на основі [19]

До інших фінансових доходів відносяться дивіденди, відсотки, амортизація дисконту за інвестиціями в боргові цінні папери.

Для обліку фінансових доходів використовують рахунок 73 «Інші фінансові доходи». Рахунок 73 «Інші фінансові доходи» призначено для обліку доходів, які виникають у ході фінансової діяльності підприємства, зокрема дивідендів, відсотків та інших доходів від фінансової діяльності, які не обліковуються на рахунку 72 «Дохід від участі в капіталі». [22].

За кредитом рахунка відображається визнана сума доходу, за дебетом — списання кредитового обороту на рахунок 79 «Фінансові результати».

Бухгалтерський облік інших фінансових доходів ведеться щодо кожного об'єкту за відповідними групами, для яких відкривається окремий субрахунок. Рахунок 73 «Інші фінансові доходи» має наступні субрахунки (табл.1.8.).

Аналітичний облік фінансових доходів ведеться за об'єктами інвестування.

Рахунок 74 «Інші доходи» призначено для обліку доходів, які виникають в процесі діяльності, але не пов'язані з операційною та фінансовою діяльністю підприємства. [15].

За кредитом рахунку 74 «Інші доходи» відображається збільшення (одержання) доходу, за дебетом - належна сума непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного податку та інших зборів (обов'язкових платежів)) та списання в порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати». [19].

Таблиця 1.8 — Субрахунки до рахунку 73 «Інші фінансові доходи»*

№ субр.	Назва субрахунку	Характеристика
731	Дивіденди одержані	узагальнюється інформація про належні дивіденди від інших підприємств, що не є асоційованими, дочірніми та спільними
732	Відсотки одержані	узагальнюється інформація про відсотки за облігаціями чи іншими цінними паперами, за якими не ведеться облік на субрахунку 731 "Дивіденди одержані", зокрема винагороди за здані в фінансову оренду необоротні активи тощо
733	Інші доходи від фінансових операцій	узагальнюється інформація про інші доходи від фінансової діяльності, що не знайшли відображення на інших субрахунках рахунку 73 "Інші фінансові доходи", зокрема про доходи від амортизації премії за випущеними облігаціями, а також відсотки, отримані за строковими депозитними вкладками

* Складено автором на основі [19]

Бухгалтерський облік інших доходів ведеться щодо кожного об'єкту за відповідними групами, для яких відкривається окремий субрахунок. Рахунок 74 «Інші доходи» має наступні субрахунки (табл.1.9.)

Таблиця 1.9 — Субрахунки до рахунку 74 «Інші доходи»*

№ субр.	Назва субрахунку	Характеристика
740	Дохід від зміни вартості фінансових інструментів	узагальнюють інформацію про доходи від зміни балансової вартості фінансових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю
741	Дохід від реалізації фінансових інвестицій	узагальнюється інформація про доходи від реалізації фінансових інвестицій
742	Дохід від відновлення корисності активів	узагальнюється інформація про визнані доходи від відновлення корисності активів
744	Дохід від неопераційної курсової різниці	узагальнюється інформація про курсові різниці за активами та зобов'язаннями в іноземній валюті, які пов'язані з фінансовою та інвестиційною діяльністю підприємства
745	Дохід від безоплатно одержаних активів	узагальнюється інформація про доходи від безоплатно одержаних необоротних активів, фінансових інвестицій та цільового фінансування капітальних інвестицій
746	Інші доходи	узагальнюється інформація про інші доходи, які не відображені на інших субрахунках рахунку 74 "Інші доходи"

* Складено автором на основі [19]

Рахунок 76 «Страхові платежі» призначено для обліку страховиками

надходжень страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) за договорами страхування.

За кредитом рахунку 76 «Страхові платежі» відображається збільшення у страховика страхових платежів, за дебетом - повернення страхувальнику страхових платежів у разі дострокового припинення дії договору страхування.

Щомісяця рахунок 76 закривається кореспонденцією з субрахунком 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг».

Рахунки класу «Витрати діяльності» застосовуються для узагальнення інформації про витрати операційної, інвестиційної, фінансової та іншої діяльності підприємства.

За дебетом рахунків цього класу відображаються суми витрат, за кредитом - списання суми витрат у кінці звітного року або щомісяця на рахунок 79 «Фінансові результати».

Рахунок 90 «Собівартість реалізації» призначено для узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг. [20].

За дебетом рахунку 90 «Собівартість реалізації» відображається виробнича собівартість реалізованої готової продукції, робіт, послуг; фактична собівартість реалізованих товарів (без торгових націнок), страхові виплати відповідно до договорів страхування, за кредитом - списання в порядку закриття дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати». За дебетом цього рахунку підприємства, які здійснюють діяльність з випуску та проведення лотерей на території України, відображають створення (формування) забезпечення призового фонду (резерву виплат) і резерву, що покриває суму джекпоту, не забезпечену сплатою участі у лотереї.[19]

Адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати не включаються до складу виробничої собівартості готової та реалізованої продукції, а тому інформація про такі витрати узагальнюється на рахунках обліку витрат звітного періоду - 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності». [15].

Бухгалтерський облік собівартість реалізації ведеться щодо кожного об'єкту за відповідними групами, для яких відкривається окремий субрахунок. Рахунок 90 «Собівартість реалізації» має наступні субрахунки (табл.1.10.)

Таблиця 1.10 — Субрахунки до рахунку 90 «Собівартість реалізації»*

№ субр.	Назва субрахунку	Характеристика
901	Собівартість реалізованої готової продукції	ведеться облік виробничої собівартості реалізованої готової продукції
902	Собівартість реалізованих товарів	відображається собівартість реалізованих товарів
903	Собівартість реалізованих робіт і послуг	ведеться облік собівартості реалізованих за звітний період робіт і послуг
904	Страхові виплати"	узагальнюють інформацію про страхові суми і страхові відшкодування за умовами договору страхування (перестраховування) при настанні страхового випадку

* Складено автором на основі [19]

На рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» ведеться облік виробничих накладних витрат на організацію виробництва та управління цехами, дільницями, відділеннями, бригадами та іншими підрозділами основного й допоміжного виробництва, а також витрати на утримання та експлуатацію машин і устаткування. Цей рахунок не застосовується підприємствами торгівлі.

За дебетом рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» відображається сума визнаних витрат, за кредитом - щомісячне, за відповідним розподілом, списання на рахунки 23 «Виробництво» та 90 «Собівартість реалізації». [19].

Аналітичний облік ведеться за місцями виникнення, центрами і статтями (видами) витрат.

На рахунку 92 «Адміністративні витрати» відображаються загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства.[20]

За дебетом рахунку 92 «Адміністративні витрати» відображається сума визнаних адміністративних витрат, за кредитом - списання на рахунок 79 «Фінансові результати». [15].

До загальногосподарських витрат, зокрема, належать витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу, витрати на їх службові відрядження, витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського призначення (оренда, амортизація, ремонт, комунальні послуги), охорона, юридичні, аудиторські, транспортні послуги, поштової-телеграфні, канцелярські витрати, сума податків, зборів (обов'язкових платежів).

Аналітичний облік ведеться за статтями витрат.

На рахунку 93 «Витрати на збут» ведеться облік витрат, пов'язаних із збутом (реалізацією, продажем) продукції, товарів, робіт і послуг. [15].

За дебетом рахунку відображається сума визнаних витрат на збут, за кредитом - списання на рахунок 79 «Фінансові результати».

До витрат на збут, зокрема, належать витрати пакувальних матеріалів, транспортування продукції, товарів за умовами договору, витрати на маркетинг та рекламу, витрати на оплату праці й комісійні продавцям, торговим агентам, працівникам відділу збуту, амортизація, ремонт та утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, що використовуються для забезпечення збуту продукції, товарів, робіт і послуг. [20].

На рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності» ведеться облік витрат операційної діяльності підприємства, крім витрат, які відображаються на рахунках 90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут». [15].

За дебетом рахунку відображається сума визнаних витрат, за кредитом - списання на рахунок 79 «Фінансові результати».

Бухгалтерський облік інших витрат операційної діяльності ведеться щодо кожного об'єкту за відповідними групами, для яких відкривається окремий субрахунок. Рахунок 94 «Інші витрати операційної діяльності» має наступні субрахунки (табл.1.11.).

На рахунку 95 «Фінансові витрати» ведеться облік витрат на проценти та інших витрат підприємства, пов'язаних із запозиченнями. [15].

Таблиця 1.11 — Субрахунки до рахунку 94 «Інші витрати операційної діяльності»*

№ субр.	Назва субрахунку	Характеристика
940	Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю	узагальнюється інформація про витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю, зокрема витрати від первісного визнання сільськогосподарської продукції і біологічних активів та від зміни справедливої вартості біологічних активів
941	Витрати на дослідження та розробки	ведеться облік витрат, пов'язаних з дослідженнями та розробками, що здійснює підприємство
942	Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти	узагальнюється інформація про витрати на купівлю-продаж іноземної валюти, зокрема від'ємна різниця між ціною купівлі-продажу іноземної валюти та її балансовою вартістю
943	Собівартість реалізованих виробничих запасів	ведеться облік собівартості реалізованих виробничих запасів (сировини, матеріалів, відходів тощо) і необоротних активів та груп вибуття, утримуваних для продажу
944	Сумнівні та безнадійні борги	узагальнюється інформація про нарахування резерву сумнівних боргів на заборгованість
945	Втрати від операційної курсової різниці	ведеться облік втрат за активами й зобов'язаннями операційної діяльності підприємства від зміни курсу гривні до іноземної валюти
946	Втрати від знецінення запасів	ведеться облік втрат, пов'язаних із знеціненням (уцінкою) запасів
947	Нестачі і втрати від псування цінностей	ведеться облік нестач грошових коштів та інших цінностей і втрат від псування цінностей, що виявлені в процесі заготовлення, переробки, збереження, та реалізації
948	Визнані штрафи, пені, неустойки	ведеться облік визнаних економічних санкцій за невиконання підприємством законодавства та умов договорів
949	Інші витрати операційної діяльності	узагальнюється інформація про такі витрати операційної діяльності, які не знайшли відображення на інших субрахунках рахунку 94 "Інші витрати операційної діяльності"

* Складено автором на основі [19]

За дебетом рахунку відображається сума визнаних витрат, за кредитом - списання на рахунок 79 «Фінансові результати», а також на рахунки обліку витрат з придбання, будівництва, створення, виготовлення, виробництва, вирощування і доведення кваліфікаційного активу до стану, у якому він придатний для використання із запланованою метою або продажу.

Бухгалтерський облік фінансових витрат ведеться щодо кожного об'єкту за відповідними групами, для яких відкривається окремий субрахунок. Рахунок 95 «Фінансові витрати» має наступні субрахунки (табл.1.12.)

Таблиця 1.12 — Субрахунки до рахунку 95 «Фінансові витрати»*

№ субр.	Назва субрахунку	Характеристика
951	Відсотки за кредит	ведеться облік витрат, пов'язаних з нарахуванням та сплатою відсотків, процентів тощо за користування кредитами банків
952	Інші фінансові витрати	ведеться облік витрат, пов'язаних із залученням позикового капіталу, зокрема витрат, пов'язаних з випуском, утриманням та обігом власних цінних паперів; нарахуванням відсотків за договорами кредитування (крім банківських кредитів), фінансової оренди тощо

* Складено автором на основі [19]

Облік втрат від участі в капіталі. Багато підприємств, що здійснюють інвестиції, обліковують втрати від своєї діяльності за методом участі у капіталі.

Втрати від участі в капіталі — збитки від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, які обліковують за методом участі в капіталі.[19].

На рахунку 96 «Втрати від участі в капіталі» ведеться облік втрат від зменшення вартості інвестицій, облік яких ведеться за методом участі в капіталі, що виникають в процесі інвестиційної діяльності підприємства. [15].

За дебетом рахунку відображається сума визнаних втрат, за кредитом - списання на рахунок 79 «Фінансові результати».

Бухгалтерський облік втрат від участі в капіталі ведеться щодо кожного об'єкту за відповідними групами, для яких відкривається окремий субрахунок. Рахунок 96 «Втрати від участі в капіталі» має наступні субрахунки (табл.1.13.).

На рахунку 97 «Інші витрати» ведеться облік витрат, що виникають в процесі діяльності (крім фінансових витрат), але не пов'язані з виробництвом або реалізацією основної продукції (товарів) та послуг.

За дебетом субрахунків 971-977 відображається сума визнаних витрат, за кредитом - списання на рахунок 79 «Фінансові результати». [15].

Таблиця 1.13 — Субрахунки до рахунку 96 «Втрати від участі в капіталі»*

№ субр.	Назва субрахунку	Характеристика
961	Втрати від інвестицій в асоційовані підприємства	ведеться облік витрат, пов'язаних зі зменшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання асоційованими підприємствами збитків
962	Втрати від спільної діяльності	ведеться облік витрат, пов'язаних зі зменшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання спільними підприємствами збитків.
963	Втрати від інвестицій в дочірні підприємства	ведеться облік витрат, пов'язаних зі зменшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання дочірніми підприємствами збитків.

* Складено автором на основі [19]

Бухгалтерський облік інших витрат ведеться щодо кожного об'єкту за відповідними групами, для яких відкривається окремий субрахунок. Рахунок 97 «Інші витрати» має наступні субрахунки (табл.1.14.)

Таблиця 1.14.— Субрахунки до рахунку 97 «Інші витрати»*

№ субр.	Назва субрахунку	Характеристика
970	Витрати від зміни вартості фінансових інструментів	узагальнюють інформацію про витрати від зміни вартості фінансових інструментів, які оцінюються за справедливою вартістю
971	Собівартість реалізованих фінансових інвестицій	відображається балансова вартість реалізованих фінансових інвестицій (на дату їх реалізації) та інші витрати, пов'язані з їх реалізацією
972	Втрати від зменшення корисності активів	відображаються втрати від зменшення корисності активів
974	Втрати від неопераційних курсових різниць	відображаються втрати за активами й зобов'язаннями неопераційної діяльності підприємства від зміни курсу гривні до іноземної валюти
975	Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій	відображається сума знецінення (уцінки) необоротних активів і фінансових інвестицій
976	Списання необоротних активів	відображається залишкова вартість списаних необоротних активів та витрати, пов'язані з їх ліквідацією (розбирання, демонтаж)
977	Інші витрати діяльності	відображаються інші витрати діяльності, які не знайшли відображення на інших субрахунках рахунку 97 "Інші витрати"

* Складено автором на основі [19]

На рахунку 98 «Податок на прибуток» ведеться облік суми витрат з податку

на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу. На цьому рахунку також ведеться облік відрахувань до Державного бюджету України від доходів за державними грошовими лотереями і податку на доходи від страхової діяльності.[19].

За дебетом рахунку відображаються нараховані суми податку на прибуток, відрахувань до Державного бюджету України від доходів від проведення державних грошових лотерей і податку на доходи від страхової діяльності, за кредитом - включення до фінансових результатів на рахунку 79 «Фінансові результати».[20]

1.4. Особливості аудиту фінансових результатів підприємства

Основними джерелами інформації при аналізі фінансових результатів є:

- накладні на відвантаження продукції;
- дані аналітичного бухгалтерського обліку за рахунками фінансових результатів;
- дані фінансової звітності: ф. № 1 «Баланс»; ф. № 2 «Звіт про фінансові результати»; ф. № 3 «Звіт про рух грошових коштів»; ф. № 4 «Звіт про власний капітал»; «Примітки до річної фінансової звітності»;
- дані статистичної звітності: "Звіт про випуск, реалізацію та обіг цінних паперів",
- дані внутрішньої управлінської звітності;
- відповідні таблиці бізнес-плану підприємства.

У процесі аналізу необхідно вивчити склад прибутку, його структуру, динаміку і виконання плану за звітний період. Під час вивчення динаміки прибутку слід враховувати інфляційні фактори зміни його суми. Для цього виручку коригують на середньозважений індекс зростання цін на продукцію підприємства в середньому по галузі, а витрати на реалізовану продукцію зменшують на їх приріст у результаті підвищення цін на спожиті ресурси за аналізований період.

Аналізуючи склад і динаміку прибутку, слід мати на увазі, що його обсяг багато в чому залежить і від облікової політики підприємства. Закон про бухгалтерський облік та інші нормативні документи надають право суб'єктам господарювання самостійно обирати деякі методи обліку, що здатні істотно вплинути на формування фінансових результатів.

Таким чином, облікова політика, формована адміністрацією, відкриває великий простір для вибору методологічних прийомів, здатних радикально змінювати всю картину фінансових результатів і фінансового стану підприємства.

У процесі аналізу необхідно встановити відповідність прийнятої облікової політики підприємства чинним нормативним положенням з ведення бухгалтерського обліку і визначити вплив змін в обліковій політиці на суму бруто-прибутку, оподатковуваного і чистого прибутку, а також на обсяг споживаного і капіталізованого прибутку. Для цього слід проаналізувати рівень перерахованих показників до і після зміни кожного методу облікової політики суб'єкта господарювання. [16].

Кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства це балансовий прибуток або збиток, які є алгебраїчною сумою результатів від реалізації продукції, робіт, послуг, іншої реалізацій, доходів і витрат від поза реалізаційних операцій.

Фінансовий результат діяльності підприємства характеризують також показники виручки (валового доходу) від реалізації продукції, ПДВ.

Виручка від реалізації продукції характеризує завершення виробничого циклу на підприємстві, повернення авансованих на виробництво коштів підприємства у грошову готівку і початок нового витка у обігу коштів. Після вирахування із виручки від реалізації продукції суми податку на добавлену вартість і витрат на виробництво реалізованої продукції будемо мати чистий результат (прибуток або збиток) від реалізації.

Показники фінансових результатів характеризують абсолютну ефективність господарювання на підприємстві. Разом з абсолютною оцінкою розраховують

також відносні показники ефективності господарювання - показники рентабельності. Відношення балансового прибутку до середньої вартості основних засобів і обігових коштів визначає загальну рентабельність.

В умовах ринкової економіки основу економічного розвитку підприємства становить прибуток. Показник прибутку став важливим для оцінки виробничої і фінансової діяльності підприємства як самостійного товаровиробника. Прибуток є основним показником ефективності роботи підприємства, джерелом його діяльності.

Зростання прибутку створює фінансову основу для самофінансування діяльності підприємства, здійснення розширеного відтворення і задоволення соціальних і матеріальних потреб трудових колективів. За рахунок прибутку виконуються також зобов'язання підприємства перед бюджетом, банками та іншими контрагентами. Тому при аудиті прибутку вивчаються як фактори формування, так розподілу прибутку.

Аудит фінансових результатів включає кілька етапів:

1. Визначення прибутку від реалізації товарної продукції. Прибуток від реалізації продукції та іншої реалізації визначається як різниця між виручкою від реалізації у діючих цінах без ПДВ і затратами на виробництво і реалізацію продукції і матеріальних цінностей.

2. Визначення суми балансового прибутку. Балансовий прибуток –це сума прибутку від реалізації продукції та іншої реалізації й доходів від позареалізаційних операцій, зменшена на суму витрат по цих операціях.

3. Визначення величин балансового прибутку, який підлягає оподаткуванню. Балансовий прибуток при цьому коригується таким чином: збільшується (зменшується) на суму перевищення (зниження) витрат на оплату праці персоналу підприємства, зайнятого у основній діяльності, у складі собівартості реалізованої продукції порівняно з їх нормативною величиною, зменшення на суму рентних платежів, що вносяться до бюджету із прибутку в установленому порядку, зменшення на суму дивідендів, отриманих по акціях та інших цінних паперах, які належать підприємству, зменшення на суму доходу, одержаного

від пайової участі у спільних підприємствах.

4. Визначення величини податку на прибуток (доход) , що належить сплаті до бюджету. Аудитор користується нормативними документами щодо оподаткування, а також пільгами, які надаються суб'єктам підприємницької діяльності при обчисленні податків. Зокрема, це законодавство з оподаткування прибутку, податок на додану вартість, та інші обов'язкові податки і платежі до республіканського і місцевих бюджетів, а також нормативні документи з цих питань, видані Міністерством фінансів України.

5. Визначення і розподілення чистого прибутку, що залишився в розпорядження підприємства. Чистий прибуток підприємства визначається аудитором, як різниця між балансовим прибутком, який оподатковується, і величиною податків з урахуванням пільг. Напрямки використання чистого прибутку визначаються підприємством самостійно.

Узагальнену характеристику діяльності підприємства в умовах ринкової економіки аудитор визначає за величиною чистого прибутку і фінансовим становищем. Важливо не тільки отримати як найбільший прибуток, але і використати прибуток, що залишився у розпорядженні підприємства, для оптимального співвідношення темпів науково-технічного, виробничого й соціального розширеного відтворення. У динаміці темпів зростання власних коштів підприємства проявляються успіхи або недоліки розвитку підприємства. [18].

Кожний аудитор самостійно обирає послідовність проведення аудиторської перевірки, виходячи з особливостей підприємства, умов договору з клієнтом, а також свого практичного досвіду. Застосування апробованих методів аудиторської перевірки дозволяє мінімізувати аудиторський ризик і провести аудит у стислі строки. В процесі перевірки можна виділити такі традиційні етапи:

1. Ознайомлення з підприємством:

ознайомлення: зі звітністю; зі статутними документами; з наказом про облікову політику підприємства; з іншими документами, які мають вплив на

формування облікової інформації; зі станом бухгалтерського обліку і звітності; з організаційно-технологічними особливостями основних видів діяльності, якими займається підприємство оцінка економічного середовища.

2. Укладання договору на аудиторську перевірку.

3. Складання загального плану і програми аудиту.

4. Детальне вивчення статутних документів: дата реєстрації; форма власності; засновники підприємства; їх частки в статутному капіталі; строки і порядок формування статутного капіталу; структура управління.

5. Вивчення інших документів: протоколи загальних зборів; накази директора; визначення повноважень керівництва, доцільність та правильність розпоряджень керівництва; наявність протиріч з установчими документами.

6. Уточнення і коригування загального плану і коригування аудиторської перевірки.

7. Здійснення аудиту достовірності показників фінансової звітності підприємства, а саме перевірка: правильності ведення Головної книги (відповідність записів даних Головної книги регістрам синтетичного обліку, правильність відображення кореспонденції рахунків); порядку ведення касових і банківських операцій; достовірності відображення в обліку дебіторської і кредиторської заборгованості підприємства; правильності ведення обліку основних засобів і запасів підприємства; правильності ведення обліку затрат на виробництво та визначення собівартості продукції; повноти відображення в обліку доходів, отриманих від різних видів діяльності підприємства; повноти та правильності ведення обліку валових доходів і валових витрат підприємства; порядку нарахування оплати праці, своєчасності та повноти розрахунків з оплати праці; правильності нарахування та своєчасності сплати податків, платежів та інших відрахувань у позабюджетні фонди; підготовка аудиторського звіту; загальний огляд повноти виконання плану проведення аудиту та здійснення аудиторських процедур.

8. Підписання аудиторського висновку і акту приймання-передачі виконаних робіт за договором на проведення аудиторської перевірки.

Слід зазначити, що аудитору під час проведення аудиторської перевірки обов'язково необхідно перевірити хоча б у загальних рисах усі розділи бухгалтерського обліку на даному підприємстві. [24].

Для одержання аудиторських доказів використовують інформацію з різних джерел. Основними з них є: засновницькі документи (статут, засновницький договір, свідоцтво про реєстрацію); Головна книга, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, первинні документи, які підтверджують факти здійснення господарських операцій; акт, довідки перевірок і ревізій контрольно-ревізійних служб, податкової інспекції, розрахунки платежів у бюджет та позабюджетні фонди; нормативна інформація (оцінки, тарифи, норми витрат, норми виробітку тощо). При необхідності використовують адміністративно-організаційну інформацію, до якої належать накази, розпорядження, протоколи, договори, ліцензії, контракти тощо.

Аудиторські докази одержуються в результаті належного поєднання тестів систем контролю та процедур перевірки на суттєвість. [54]

Виділяють чотири основні методи організації перевірки: суцільна перевірка (документальна і фактична), вибіркова, аналітична, комбінована.

При суцільній перевірці перевіряються всі масиви інформації без виключення стосовно господарських процесів, що відбувалися у клієнта за період, який перевіряється. На підставі суцільної перевірки аудитор робить висновок щодо достовірності, доцільності та законності відображення в бухгалтерському обліку й звітності дій і подій, здійснених економічним суб'єктом за весь період, що перевіряється.

Вибіркова перевірка – передбачає застосування аудиторських процедур менше ніж до 100% масивів інформації, які дозволяють аудитору отримати аудиторські докази й, оцінивши окремі характеристики вибраних даних, розповсюдити дієвість цих доказів на всю сукупність даних. Вибірковий метод перевірки дозволяє аудитору з найменшими втратами скласти думку про достовірність, доцільність та законність господарських операцій, відображених у бухгалтерському обліку. Ризик не виявлення збільшується, оскільки за

межами вибірки можуть залишитися факти порушень і помилок. Якщо при вибіркового дослідженні встановлені серйозні порушення, то проводиться перевірка суцільним методом.

Аналітична перевірка – це оцінювання фінансових показників за допомогою вивчення вірогідних залежностей між ними.

Комбінована перевірка – це поєднання суцільної, вибіркової та аналітичної перевірок. [33].

Методи і методичні прийоми аудиту фінансової звітності поділяють на:

- методичні прийоми документального контролю (нормативно-правова, формальна, арифметична, хронологічна, зустрічна, взаємна перевірки, відновлення кількісно-сумового обліку);

- статистичні методи (статистичні розрахунки);

- методи економічного аналізу показників діяльності суб'єктів господарювання, які відображаються у фінансовій звітності;

- методичні прийоми фактичного контролю (за погодженням з керівництвом суб'єкта господарювання).

Характеристика методичних прийомів проведення аудиторської перевірки фінансової звітності наведена в табл. 1.15.

Аудитор одержує аудиторські докази, застосовуючи одну або декілька із зазначених нижче процедур: перевірку, спостереження, опитування і підтвердження, підрахунок та аналітичні процедури. Термін проведення таких процедур частково залежатиме від часу, протягом якого потрібні аудиторські докази.

Перевірка включає вивчення бухгалтерських реєстрів та документів або матеріальних активів. Перевірка бухгалтерських реєстрів та документів дає аудиторські докази різного рівня надійності, залежно від їхнього характеру і джерела отримання та ефективності засобів внутрішнього контролю підприємства.

До трьох основних категорій документальних аудиторських доказів, які мають для аудитора різний рівень надійності, належать: документальні

аудиторські докази, що здійснені та зберігаються у третіх осіб; документальні аудиторські докази, які створені третіми особами та зберігаються на підприємстві; документальні аудиторські докази, які виконані та зберігаються на підприємстві.

Таблиця 1.15 – Характеристика методичних прийомів проведення аудиторської перевірки фінансової звітності*

Методичні прийоми	Характеристика
Фактична перевірка	Перевірка кількісного і якісного стану об'єктів, яка проводиться шляхом обстеження, огляду, обміру, перерахунку, зважування, лабораторного аналізу та інших способів перевірки фактичного стану активів.
Документальна перевірка	Перевірка документів і записів: - формальна перевірка – візуальна перевірка правильності записів усіх реквізитів, виявлення безпідставних виправлень, підчисток, дописувань, перевірка достовірності підписів посадових і матеріально-відповідальних осіб; - арифметична перевірка – перевірка правильності розрахунків у документах, облікових реєстрах і звітних форм; - перевірка документів по суті – встановлення законності і доцільності операцій, правильність відображення операцій на рахунках та включення до статей витрат і доходів звітного періоду.
Підтвердження (особливий тип запитів)	Процес отримання письмових відповідей від третіх сторін щодо здійснення певних операцій, залишків на рахунках бухгалтерського обліку та іншої облікової інформації.
Спостереження	Безпосереднє візуальне спостереження аудитора за процедурами, процесами, огляд цінностей, приміщень тощо. Під час його проведення особисто аудитор не здійснює підрахунків, записів чи інших дій.
Опитування (анкетування)	Усне або письмове опитування компетентних осіб
Перерахунок	Перевірка арифметичної точності джерел інформації або у виконанні аудитором незалежних розрахунків.
Аналітичний огляд	Отримання певних показників і трендів розвитку суб'єкта господарювання, наявність взаємозв'язку між окремими показниками звітності, облікових реєстрів тощо.
Зустрічна перевірка	Перевірка відображення операцій, що здійснюється між клієнтом і третіми особами та порівняння результатів операцій і у клієнті і у третьої особи.
Повторне виконання	Незалежне виконання аудитором процедур чи заходів контролю, які початково виконувалися як частина системи внутрішнього контролю суб'єкта господарювання, або вручну, або з застосуванням інформаційних технологій. Наприклад, повторне виконання класифікації дебіторської заборгованості за строками погашення.

*Складено автором на основі [54]

Перевірка матеріальних активів забезпечує надійні аудиторські докази щодо їх наявності, але не завжди стосовно права власності на них та правильності відображення їх вартості.

Спостереження - це нагляд з боку аудитора за процесом або процедурами, які виконуються іншими особами, наприклад, спостереження за підрахунком товарно-матеріальних запасів працівниками підприємства або за виконанням процедур контролю, після яких не залишаються ознаки їх проведення.

Опитування - це пошук інформації, котру можна отримати від обізнаних осіб на підприємстві або поза його межами. Опитування може варіюватись: від формальних письмових запитів, адресованих третім особам, до неформального усного опитування працівників підприємства. Відповіді можуть дати аудиторі інформацію, якою він раніше не володів, або підтверджувальні для аудитора докази.

Підтвердження полягає в отриманні аудиторами підтверджувальної інформації відносно того, що міститься в бухгалтерських реєстрах. Наприклад, аудитор, як правило, шукає прямого підтвердження сум дебіторської заборгованості через спілкування з боржниками підприємства.

Підрахунок полягає в перевірці арифметичної точності первинних документів та реєстрів обліку або у самотійному проведенні підрахунків.

Аналітичні процедури - це аналіз найважливіших показників і співвідношень, включаючи підсумкове дослідження відхилень і взаємозв'язків, які суперечать іншій інформації, що стосується цієї справи, або відхиляються від показників, які очікуються.

Аналітичні операції полягають у порівнянні фінансової інформації підприємства, наприклад, з такими показниками: аналітичною інформацією за минулі періоди; плановими розрахунками підприємства (бюджети, прогнози); очікуваннями аудитора (наприклад, оцінка нарахованої амортизації); поданою інформацією по галузі (порівняння обсягу продаж, дебіторської заборгованості з середніми показниками по галузі або з даними по інших подібних підприємствах).

Під час проведення аналітичних операцій розглядають взаємозв'язок: між елементами фінансової інформації, наприклад обсягами реалізації підприємства і доходом; між фінансовою інформацією та відповідні інформацією

нефінансового характеру, такою, як вартість витрат на оплату праці та кількість працівників підприємства.

З метою виконання вищенаведених операцій можуть використовуватися різні методи: від простого порівняння до комплексного аналізу, в якому використовуються статистичні засоби. Аналітичні процедури можуть застосовуватися під час аналізу консолідованої фінансової звітності підприємства, окремих структурних його підрозділів, філій та окремих елементів фінансової інформації. Вибір процедури перевірки, методів і рівня їх використання покладається на професійний досвід аудитора.

Аналітичні процедури використовуються: щоб допомогти аудитору під час планування характеру, часу та розміру інших аудиторських процедур; перевірки на суттєвість, коли їх використання може бути більш ефективним або продуктивним, ніж тести деталей задля скорочення ризику не виявлення з окремих тверджень фінансової звітності підприємства; як остаточний (заключний) огляд фінансової звітності підприємства на стадії завершення аудиту.[51].

Аудиторський ризик (ризик аудиту, або загальний ризик) має три складові:

- властивий ризик;
- ризик системи контролю (ризик контролю);
- ризик не виявлення помилок (ризик не виявлення).

Властивий ризик — це здатність залишку на певному бухгалтерському рахунку або у певній категорії операцій до суттєвих перекручень, або здатність до перекручень по цих показниках у комплексі з перекрученнями по інших рахунках чи операціях, з припущенням, що до них не застосовувалися заходи внутрішнього контролю підприємства.

Ризик контролю, або ризик системи внутрішнього контролю та організації бухгалтерського обліку — це ризик неефективності внутрішнього контролю та системи бухгалтерського обліку. Він полягає у тому, що системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю не завжди функціонують настільки ефективно, щоб своєчасно запобігти, викрити та виправити помилки,

які можуть статися у залишку по певному бухгалтерському рахунку або у певній категорії операцій. Такі помилки можуть бути суттєвими самі по кожному залишку або у загальній сукупності з перекрученнями по інших залишках чи операціях.

Ризик невиявлення помилок полягає у тому, що аудиторські процедури підтвердження не завжди можуть виявити помилки, що існують у залишку по певному рахунку або по певній категорії операцій, які можуть бути суттєвими самі по собі або у комплексі з перекрученнями в інших залишках бухгалтерських рахунків чи операцій.[52].

Висновки до першого розділу

Виходячи з даного розділу було розглянуто теоретичні основи організації та методики бухгалтерського обліку фінансових результатів.

Визначено термін фінансових результатів, фінансові результат - це показник, який відображає фінансову, організаційну та економічну діяльність підприємства, за визначений проміжок часу, як дохід або витрати, та прибуток або збиток. Сутність результатів в тому, щоб показати ефективність роботи підприємства. Класифікація за основними видами діяльності поділяється на операційний результат, фінансовий результат, та інший результат. За типом результату прибуток та збиток. Регулюються згідно ПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Характеризуються фінансові результати показниками, які дозволяють виявити ефективність використання ресурсів, ліквідність та стійкість фінансових результатів, а також прибутковість підприємства. Наведено приклад обліку фінансових результатів, а саме списання на фінансові результати, та їх відображення як нерозподіленого прибутку або збитку, та з якими рахунками кореспондує рахунок 79 «Фінансові результати». Виявлено, які документи використовуються для визначення фінансових результатів та здійснення аудиту. Основні завдання, які виконуються під час аудиту фінансових результатів, це: оцінити фінансову звітність; провести аналіз результатів

діяльності та доходів і витрат; перевірити правильність розрахунків; здійснити аналіз та оцінку фінансових коефіцієнтів та виявити можливі ризики і вплив зовнішніх факторів; надати рекомендації для покращення фінансових результатів; надати звіт та висновки стосовно діяльності підприємства.

2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ДРУЖБА СВК»

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «Дружба СВК», скорочена назва ТОВ «Дружба СВК». Основний засновник Чиклікчи Георгій Гаврилович 26 березня 2009 року, зі статутним капіталом 285 тисяч гривень.

Підприємство знаходиться в Одеській області, Білгород-Дністровському районі, село Зоря, вул. Троїцька, будинок 159. Директором виступає Чиклікчи Георгій Гаврилович, бухгалтером Узунова Ірина Дмитрівна .

Підприємство ТОВ «Дружба СВК» має одну земельну ділянку у власності, яка призначена для будівництва та обслуговування об'єктів рекреаційного призначення. Та винаймає в оренду велику кількість земельних ділянок для ведення товарного сільськогосподарського виробництва.

Основним видом діяльності яким займається дане підприємство це вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур, цей клас включає: вирощування зернових культур: пшениця, кукурудза, ячмінь; вирощування бобових культур: квасолі, сочевиці, горох; вирощування насіння олійних культур: боби сої, насіння льону, ріпаку.

Додатковими видами є:

- вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів;
- вирощування винограду, включає вирощування винограду для виробництва вина;
- вирощування зерняткових і кісточкових фруктів;
- розведення великої рогатої худоби молочних порід, включає розведення великої рогатої худоби молочних порід та одержування сирого молока корів;
- розведення овець і кіз;
- розведення свиней;
- допоміжна діяльність у рослинництві, включає перед посівну підготовку,

оброблення, боротьбу зі шкідниками;

- виробництво м'яса, включає забій худоби, оброблення та фасування м'яса;

- виробництво м'ясних продуктів;

- виробництво олії та тваринних жирів, включає виробництві нерафінованої рослинної олії;

- перероблення молока, виробництво масла та сиру;

- виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості;

- виробництво хліба та хлібобулочних виробів;

- виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання;

- виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах;

- оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин;

- інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах;

- вантажний автомобільний транспорт;

- складське господарство;

- надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна.

Продукти власного виробництва ТОВ «Дружба СВК» постачає в місцеві дитячі садки та школи. Це хліб, хлібобулочні вироби, молочна та м'ясна продукція, олійна продукція.

Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «Дружба СВК» за 2021-2022 роки наведено в таблиці 2.1.

Дані таблиці 2.1. свідчать, що у звітному році зросла більшість фінансово-економічних показників на підприємстві ТОВ «Дружба СВК». Чистий дохід від реалізації продукції зріс на 27738 тис.грн або 19,31%, а собівартість реалізованої продукції на 20823 тис.грн або 24,22%. Адміністративні витрати зросли на 174 тис.грн. або 3,72%, а витрати на збут зменшились 164 тис.грн або 4,29%. Валовий прибуток збільшився на 6915 тис.грн. або 11,99%. Також зріс показник повної собівартості реалізованої продукції на 23798,00 тис.грн. або 26,0%.

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «Дружба СВК»*

Показники	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
			абс.	%
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1. Обсяг продукції в натуральному виразі, т	1191,0	984,8	-206	-17,31
2. Обсяг продукції в оптових цінах без ПДВ та акцизного збору, тис. грн.				
- у діючих оптових цінах	32060,20	21987,40	-10072,8	-31,42
- у порівнянних оптових цінах	26591,20	21987,40	-4603,8	-17,31
3. Середня оптова ціна за 1 тону продукції, грн.	26918,7	22326,80	-4591,9	-17,06
4. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	143 652	171 390	27738,00	19,31
5. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	85 984	106 807	20823,00	24,22
6. Адміністративні витрати, тис. грн.	4 675	4 849	174,00	3,72
7. Витрати на збут, тис. грн.	3824	3 660	-164	-4,29
8. Валовий прибуток, тис. грн.	57 668	64 583	6915,00	11,99
9. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	91518	115316	23798,00	26,00
10. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	58,9	62,3	3,4	5,81
11. Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн. в т.числі:	47158	66181	19023	40,34
- від основної операційної діяльності	49169	56074	6905	14,04
- від іншої операційної діяльності	-1938	10948	12886	-664,91
- від фінансової діяльності	3	-682	-685	- більше ніж у 200 разів
- від іншої діяльності	-76	-159	-83	109,21
12. Податок на прибуток, тис. грн.	-	-	-	-
13. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	47 158	66 181	19023,00	40,34
14. Матеріальні витрати, тис. грн.	110 137	102 914	-7223,00	-6,56
15. Матеріаловіддача, грн.	0,291	0,214	-0,077	-26,60
16. Матеріаломісткість продукції, грн.	3,44	4,68	1,25	36,25
17. Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб.	126	139	13	10,32
18. Продуктивність праці одного штатного працівника облікового складу, грн.	211041,3	158163,3	-52878	-25,05
19. Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис. грн.	15009	17414	2405	16,02
20. Середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу, грн.	119119,00	125280,6	6161,6	5,17
21. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис. грн.	124240	129722,5	5482,5	4,41

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5
22. Фондовіддача, грн. - по продукції	258,05	169,50	-88,55	-34,32
- по прибутку	379,57	510,17	1,34	0,35
23. Фондорентабельність, %	38,00	51,02	13,02	x
24. Середня річна вартість оборотних коштів, тис. грн.	1,07	0,93	-0,14	-13,10
25. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	0,66	1,16	0,50	0,66
26. Рентабельність продукції, %	40,14	37,68	-2,46	x
27. Рентабельність виробництва, %	18,28	21,13	2,85	x
28. Середня річна сума дебіторської заборгованості	5189,00	7442,00	2253,00	43,42
29. Середня річна сума кредиторської заборгованості	5542,00	3036,00	-2506,00	-45,22
30. Коефіцієнти ліквідності балансу - коефіцієнт поточної ліквідності	23,25	18,82	-4,42	x
- коефіцієнт швидкої ліквідності	6,04	7,70	1,66	x
- коефіцієнт абсолютної ліквідності	4,80	7,26	2,45	x

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Витрати на одну гривну реалізованої продукції виросли на 3 грн. 40 коп. або 5,81%.

Фінансові результати від різних діяльностей теж змінювались впродовж року: від основної операційної діяльності збільшилися на 6905 тис.грн. або 14,04%; від іншої операційної діяльності зменшилися - 12886 тис.грн., співвідношенні з попереднім роком зросло 664,91%; від фінансової діяльності зменшилось 685 тис.грн. або більше ніж у 200 разів; від іншої діяльності збільшилось в порівнянні с попереднім роком на 83 тис.грн. або 109,21%. Чистий прибуток збільшився 19023 тис.грн. або 40,34%. Матеріальні витрати зменшилися на 7223 тис.грн. або 6,56%, а за рахунок них зменшилась матеріаловіддача 0,077 грн. або 26,60%. Матеріаломісткість продукції зростає на 1,25 тис.грн. або 36,25%.

В 2022 році влаштувалось 13 нових співробітників, що у відсотковому відношенні з попереднім роком збільшилось на 10,32%. Що в свою чергу

вплинуло на зменшення продуктивності праці на одного працівника на 52878 тис.грн або 25,05%. Але при цьому фонд оплати праці та середня річна заробітна плата збільшились на 6161,60 тис. грн., 5482,50 тис. грн. або 5,17%, 4,41%.

Фондовіддача по прибутку зменшилась на 88,55 тис.грн або 34,32%, а по прибутку збільшилась 1,34 тис.грн. або 0,35%. Фондорентабельність зросла на 13,02%.

Середня річна вартість оборотних коштів зменшилось в 1400 грн., або 13,10%, за рахунок цього коефіцієнт оборотності зріс на 0,50 або 0,66%.

Рентабельність продукції зменшилась на 2,46%, а рентабельність виробництва збільшилась на 2,85%. Сума дебіторської збільшилась на 2253 тис.грн. або 43,42%, а сума кредиторської заборгованості навпаки зменшилась на 2506 тис.грн. або 45,22%.

Коефіцієнт ліквідності балансу, перевищує загально прийнятий оптимальний рівень, що підтверджує абсолютну ліквідність балансу.

2.2. Фінансовий аналіз діяльності підприємства

Фінансовий аналіз діяльності підприємства ґрунтується на основі даних фінансової звітності. Джерелом інформації для проведення аналізу фінансових результатів можуть бути: дані рахунків бухгалтерського обліку, форми фінансової звітності - №1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан), форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»; ф. №5 « Примітки до річної фінансової звітності» бізнес план, фінансовий план, матеріали ревізій, аудиторських перевірок тощо. [17].

Аналіз фінансового стану підприємства

Аналітичні показники фінансового стану розраховані за даними фінансової звітності підприємства, яка подана в додатках А і Б.

В табл. 2.2. наведено темпи зростання валюти балансу і результатів фінансової діяльності.

Таблиця 2.2. — Темпи зростання показників*

Показники	Форма, код рядка	Попередній рік, тис.грн	Звітний рік, тис.грн	Темп зростання, (гр3:гр2) x100,%
А	1	2	3	4
1.Валюта балансу	Ф№1, р.1300	287606	221330	76,96
2.Чистий дохід від реалізації	Ф№2, р.2000	143652	171390	119,31
3.Прибуток від реалізації	Ф№2, р.2090-р.2130-р.2150	49169	56074	114,04
4.Загальний прибуток – прибуток до оподаткування	Ф№2 р.2290	47158	66181	140,34
5.Чистий прибуток	Ф№2, р.2350	47158	66181	140,34

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Дані табл. 2.2. свідчать, що темп зростання показників, які характеризують фінансові результати діяльності підприємства значно перевищують темпи зростання валюти балансу. Таке співвідношення в темпах свідчить про високу ефективність додатково залученого в виробничу діяльність капіталу.

Горизонтальний аналіз – це порівняння величин окремих статей, розділів та валюти балансу за кілька періодів, на основі чого визначають напрями і тенденції змін цих показників (абсолютний приріст, темп приросту, темп зростання) [17]. Цей аналіз також називають трендовим (табл. 2.3).

Як видно з даних таблиці 2.3. валюта балансу зменшилось на 66276 тис.грн., або на 123,04%. В активі балансу зросли як необоротні активи, головним чином за рахунок основних засобів, так і оборотні активи по причині зростання дебіторської заборгованості. Із загального спаду активів на 66276 тис.грн. 70716 тис.грн. відбулося за рахунок оборотних активів 106,70% і 4440 тис.грн. – за рахунок необоротних активів 6,69%. Приріст капіталу підприємства відбувся лише за довгострокових зобов'язань і забезпечень на 4284 тис.грн. або 52,22% .

Вертикальний аналіз дозволяє оцінити якість балансу з точки зору його структури і тенденцій її зміни. Порівнюючи структурні зміни в активі і пасиві балансу, можна оцінити зміни в складі майна і джерелах його формування (табл.2.3.).

Таблиця 2.3. — Горизонтальний та вертикальний аналіз балансу*

Стаття балансу	Код рядка	Горизонтальний аналіз				Вертикальний аналіз		
		На початок звітного періоду, тис.грн	На кінець звітного періоду, тис.грн	Абсолютне відхилення (гр3-гр2)	Відносне відхилення (гр4:гр2) x100, %	Структура		Відхил. (гр7-гр6)
						На початок звітного періоду, %	На кінець звітного періоду, %	
А	1	2	3	4	5	6	7	8
АКТИВ								
I. Необоротні активи	1095	68688,00	73128,00	4440,00	6,46	23,88	33,04	9,16
в тому числі: основні засоби	1010	62665,00	67487,00	4822,00	7,69	21,79	30,49	8,70
II. Оборотні активи	1195	218918,00	148202,00	-70716,00	-32,30	76,12	66,96	-9,16
в тому числі: дебіторська заборгованість	1112 ÷ 1115	-	-	-	-	-	-	-
III. Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	1200	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	1300	287606,00	221330,00	66276,00	-23,04	100,00	100,00	x
ПАСИВ								
I. Власний капітал	1495	267773,00	202468,00	-65305,00	-24,39	93,10	91,48	-1,63
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1595	8203,00	12487,00	4284,00	52,22	2,85	5,64	2,79
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	1695	11630,00	6375,00	-5255,00	-45,18	4,04	2,88	-1,16
в т.ч поточна кредиторська заборгованість	1610 ÷ 1650	-	-	-	-	-	-	-
IV. Зобов'язання пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	1700	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	1900	287606,00	221330,00	-66276,00	-23,04	100,00	100,00	x

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Як видно з розрахунків, зросла питома вага «здорових» статей (основні засоби, власний капітал) і зменшилась частка «хворих» статей (поточна кредиторська зобов'язаність). В цілому як вертикальні так і горизонтальні аналізи свідчать про поліпшення якості балансу.

Відомо, що фінансовий стан підприємства значною мірою обумовлюється його виробничим потенціалом, до якого відносять:

- основні засоби – Ф№1, р.1010
- виробничі запаси – Ф№1, р.1101
- незавершене виробництво – Ф№1, р.1102
- витрати майбутніх періодів – Ф№1, р.1170

В наших розрахунках сума реальних активів на початок звітного періоду становить 39613 тис.грн., а на кінець періоду 41332 тис.грн., тобто збільшилась на 1719 тис.грн., або на 4,3%. Збільшення виробничих активів на кінець звітного періоду підприємства свідчить, як правило, про підвищення виробничих можливостей.

Фінансовий стан підприємства залежить також від наявності власних оборотних коштів (власного оборотного капіталу), під яким розуміється та частина власного капіталу підприємства, яка є джерелом формування оборотних активів.[17].

Наявність власних оборотних коштів можна визначити двома способами. Перший спосіб показано в табл. 2.4.

Таблиця 2.4. — Розрахунок власних оборотних коштів підприємства*

Показники	Код рядка, Ф№1	Звітний період		Відхилення	
		на початок, тис.грн	на кінець, тис.грн	абсолютне, тис.грн (гр3-гр2)	відносне, % (гр4:гр2) x100
А	1	2	3	4	5
1. Власний капітал	1495	267773	202468	-65305	-24,39
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1595	8203	12487	4284	52,22
3. Необоротні активи	1095	68688	73128	4440	6,46
4. Власні оборотні кошти (р1+р2-р3)		207288	141827	-65461	-31,58

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Як видно з табл. 2.4. власні оборотні кошти впродовж звітнього періоду зменшились на 65461 тис.грн., або на 31,58% як результат зменшення власного капіталу на 65305 тис.грн. або на 24,39%, і збільшення довгострокових зобов'язань і забезпечення – на 4284 тис.грн. або 52,22%, та збільшення необоротних активів на 4440 тис.грн. або 6,46%.

Наявність власних оборотних коштів наведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5. — Розрахунок робочого капіталу підприємства*

Показники	Код рядка, Ф№1	Звітний період		Відхилення	
		на початок, тис. грн.	на кінець, тис. грн.	абсолютне, тис. грн. (гр3-гр2)	відносне, % (гр4:гр2) x100
А	1	2	3	4	5
1.Оборотні активи	1195	218918	148202	-70716	-32,30
2.Поточні зобов'язання і забезпечення	1695	11630	6375	-5255	-45,18
Робочий капітал (1-2)		207288	141827	-65461	-31,58

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Розрахунок власних оборотних коштів виконаний двома методами дає один і той же результат. На кінець звітнього періоду власні оборотні кошти зменшились на 70716 тис.грн., або на 32,30% у порівнянні з початком періоду, це свідчить про поліпшення фінансового стану підприємства.

Аналіз складу майна

Стабільність фінансового стану підприємства залежить від правильності та доцільності вкладання фінансових ресурсів у активи. Тому необхідно вивчати передусім склад, структури, динаміку майна та встановити причини їх змін. Для цього складається аналітична табл. 2.6.

Для характеристики майна розраховують коефіцієнт мобільності майна, як відношення вартості оборотних активів до вартості усього майна. Крім того, розраховується коефіцієнт мобільності оборотних активів як відношення найбільш мобільної частини (грошові кошти, фінансові інвестиції) до вартості оборотних активів.

Таблиця 2.6. — Загальна оцінка стану майна*

Показники	Код рядка, алгоритм розрахунку	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	Відхилення	
				абсолютне (гр3-гр2)	відносне (гр4:гр2) x100
А	1	2	3	4	5
Баланс, тис.грн.	1300	287606,00	221330,00	-66276,00	-23,04
1.Необоротні активи, тис.грн	1095	68688,00	73128,00	4440,00	6,46
в % до майна	(1095:1300) x100	23,88	33,04	9,16	x
2.Оборотні активи, тис.грн	1195	218918,00	148202,00	-70716,00	-32,30
в % до майна	(1195:1300) x100	76,12	66,96	-9,16	x
2.1 Запаси, тис.грн	1100÷1110	9,70	9,32	-0,39	-3,98
в % до оборотних активів		0,00	0,01	0,00	x
2.2.Дебіторська заборгованість, тис.грн	1125÷1155	1674,00	14,10	-1659,90	-99,16
в % до оборотних активів		0,76	0,01	-0,76	x
2.3 Грошові кошти та їх еквіваленти, тис.грн	1160+1165	84376,00	30629,00	-53747,00	-63,70
в % до оборотних активів		38,54	20,67	-17,88	x
2.4 Інші оборотні активи, тис.грн	1170+1190	-	-	-	-
в % до оборотних активів		-	-	-	x
3.Необоротні активи утримувані для продажу та групи вибуття, тис.грн	1200	-	-	-	-
в % до майна	(1200:1300) x100	-	-	-	x

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Як свідчать дані табл. 2.6., у звітному періоді зростання майна мало місце за рахунок як необоротних, так і оборотних активів. Проте оборотні активи зменшились на (32,30%), необоротні активи збільшились на (6,46%) і їх частка – тобто коефіцієнт мобільності майна скоротився на 9,16 процентні пункти. Абсолютне та відносне зростання дебіторської заборгованості позитивно впливає на фінансовий стан підприємства. Зменшення грошових коштів свідчить про значне зменшення коефіцієнту мобільності оборотних активів з 38,54% до 20,67% і може негативно впливати на рівень абсолютної ліквідності.

Аналіз джерел коштів, що вкладені у майно підприємства

Створення та надходження майна підприємства здійснюється за рахунок власних та позичених коштів, співвідношення яких також розкриває його фінансовий стан. [17].

Аналіз джерел майна здійснюється за даними балансу. В аналітичній табл. 2.7. наведено дані, що свідчать про величину і структуру цих джерел, їх динаміку.

Таблиця 2.7. — Аналіз джерел формування майна*

Показники	Код рядка, алгоритм розрахунку	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	Відхилення	
				абсолютне (гр3-гр2)	відносне (гр4:гр2) x100
Баланс, тис. грн.	1900	287606,0	221330,0	-66276,00	-23,04
1. Власний капітал, тис. грн	1495	267773,0	202468,0	-65305,00	-24,39
в % до всіх джерел	(1495:1900)100	93,10	91,48	-1,63	x
2. Довгострокові зобов'яз. і забезпечення, тис.грн.	1595	8203,00	12487,00	4284,00	52,22
в % до всіх джерел		2,85	5,64	2,79	x
2.1 Довгострокові зобов'язання тис. грн.	1500÷1515	2775,00	2902,00	127,00	4,58
в % до всіх джерел		0,96	1,31	0,35	x
2.2 Довгострокові забезпечення, тис.грн.	1520,1525	5428,00	9585,00	4157,00	76,58
в % до всіх джерел		1,89	4,33	2,44	x
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис.грн.	1695	11630,00	6375,00	-5255,00	-45,18
в % до всіх джерел	(1695:1900)100	4,04	2,88	-1,16	x
3.1 Короткострокові зобов'язання, тис.грн	1600+1605	5834,00	3338,00	-2496,00	-42,78
в % до всіх джерел		2,03	1,51	-0,52	x
3.2 Кредиторська заборгованість, тис.грн	1610÷1650	-	-	-	-
в % до всіх джерел		-	-	-	x
3.3 Поточні забезпечення, тис.грн.	1660	-	-	-	-
в % до всіх джерел		-	-	-	x
3.4. Інші, поточні зобов'язання тис.грн	1665+1690	254,00	1,00	-253,00	-99,61
в % до всіх джерел		0,09	0,00	-0,09	x
4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами утримуваними для продажу та групами вибуття	1700	-	-	-	-
в % до всіх джерел	(1700:1900)x100	-	-	-	x

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Аналіз даних табл. 2.7 показує, що зростання джерел формування майна відбулося за рахунок Довгострокові зобов'язання і забезпечення 4284,00 тис.грн. при скороченні поточних зобов'язань і забезпечень на 5255,00 тис.грн. В результаті цих абсолютних відхилень частка власного капіталу зменшилась з 93,10% на початок звітної періоду до 91,48 % на кінець звітної періоду. Абсолютне і відносне зростання власного капіталу зменшило абсолютно і відносно поточні зобов'язання і забезпечення, практично за рахунок скорочення кредиторської заборгованості та інших поточних зобов'язань. Зменшення поточної заборгованості можна розглядати як позитивний результат, що може сприяти зростанню ліквідності.

Аналіз платоспроможності і ліквідності

Платоспроможність підприємства - це його спроможність своєчасно і повністю розрахуватися за своїми зобов'язаннями. Основною ознакою платоспроможності є наявність в достатньому обсязі коштів на розрахунковому рахунку.[17].

Платоспроможність вимірюється коефіцієнтом платоспроможності, що розраховується як відношення грошових коштів та їх еквівалентів до суми термінових платежів на певну дату. Ліквідність і платоспроможність як економічні категорії не тотожні, але на практиці вони тісно пов'язані між собою. Ліквідність – необхідна і обов'язкова умова платоспроможності. Ліквідність підприємства – це його спроможність перетворювати свої активи в гроші для здійснення необхідних поточних платежів.[17].

Для визначення ліквідності балансу необхідно порівняти підсумки за кожною групою активу і пасиву балансу.(табл.2.8.).

Баланс підприємства вважається абсолютно ліквідним, якщо використовуються такі співвідношення:

$$A_1 \geq P_1; A_2 \geq P_2; A_3 \geq P_3; A_4 \leq P_4.$$

Таблиця 2.8. — Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу*

Актив	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	Пасив	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	Платіжний надлишок або недостача	
						На початок звітнього періоду (2-5)	На кінець звітнього періоду (3-6)
А	2	3	Б	5	6	7	8
1. Найбільш ліквідні активи (A_1)	84376	30629	1. Негайні пасиви (P_1)	254	1385	-84122	-29244
2. Активи, що швидко реалізуються (A_2)	1674	30	2. Короткострокові пасиви (P_2)	5834	3338	4160	3308
3. Активи, що реалізуються повільно (A_3)	129353	109708	3. Довгострокові пасиви (P_3)	8203	12487	-121150	-97221
4. Активи, що важко реалізуються (A_4)	68688	73128	4. Постійні пасиви (P_4)	267773	202468	199085	129340
Баланс	284091	213495	Баланс	276813	219678	х	х

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Розрахунки ліквідності балансу (табл.2.8.) свідчить, що на початок і на кінець періоду не виконувалася лише друга умова, тобто баланс не вважається абсолютно ліквідним. Але поточна ліквідність балансу має місце, про що свідчить перевищення суми поточних активів (A_1+A_2) над короткостроковими зобов'язаннями (P_1+P_2).[17].

Розрахунки коефіцієнтів ліквідності наведено в табл.2.9.

Таблиця 2.9. — Аналіз ліквідності підприємства*

Показники	Методика розрахунку	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	Оптимальний рівень
A	1	2	3	4
1.Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{1160+1165}{1695}$	7,26	4,80	0,20-0,35
2.Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{1195+1200-1100-1110}{1695}$	7,70	6,04	1,0
3.Крефіцієнт покриття	$\frac{1195+1200}{1695}$	18,83	23,25	1,0 – 2,0

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Порівняння розрахованих коефіцієнтів ліквідності з оптимальним рівнем свідчить, що на початок звітнього періоду у підприємства були певні проблеми з абсолютною ліквідністю, що пояснювалось не достатком грошових коштів. На кінець звітнього періоду всі коефіцієнти ліквідності досягли оптимального рівня, що підтверджує раніше зроблений висновок про абсолютну ліквідність балансу.

Аналіз фінансової стійкості підприємства

Однією з основних характеристик фінансового стану підприємства є його фінансова стійкість, економічним змістом якої є гарантована платоспроможність, забезпеченість активів стійкими джерелами їх формування, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і поведінки партнерів.[17].

В табл. 2.10. наведені розрахунки і аналіз показників фінансової стійкості.

Аналіз показників фінансової стійкості свідчить, що всі зобов'язання підприємства можуть бути покриті його власним капіталом. Збільшення позикових коштів, що забезпечує зростання фінансової стійкості, зменшення власних оборотних коштів, це свідчить що більша частка власних оборотних коштів перебуває в обороті. Зростання останніх двох показників свідчить про посилення залежності підприємства від залученого (позикового) капіталу і зниження його фінансової стійкості.

Таблиця 2.10. — Оцінка показників фінансової стійкості*

Показники	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	Оптимальне значення
А	1	2	3
1. Коефіцієнт автономії	0,93	0,91	>0,5
2. Коефіцієнт фінансової залежності	1,07	1,09	< 2
3. Наявність власних оборотних коштів тис.грн.	199085,00	129340,00	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власних коштів	0,74	0,64	0,4...0,6
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	0,91	0,87	не менше 0,1
6. Коефіцієнт співвідношення зобов'язань і власного капіталу	0,07	0,09	0,7 – 1,0

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Аналіз ділової активності

Ділова активність підприємства в широкому розумінні – це господарська діяльність суб'єкта господарювання, що спрямована на забезпечення динамічності свого розвитку, ефективне використання виробничого потенціалу, розширення ринків збуту продукції. [17].

Для підприємств, де в складі активів переважають оборотні активи, аналіз ділової активності передбачає аналіз використання оборотного капіталу (оборотних активів) та його окремих складових. Цей аналіз здійснюється на основі даних форм №1 і форм №2 за допомогою табл. 2.11.

Дані табл. 2.11. свідчать про погіршення показників використання оборотних коштів у звітному періоді в порівнянні з попереднім. Коефіцієнт обороту зменшився на 0,19 обороти, а тривалість 1 обороту збільшилась на 88,43 днів. Відносно втрата оборотних коштів, як результат покращення їх використання, складає 42099,43 тис.грн.

Аналіз ділової активності передбачає аналіз оборотності не лише оборотного капіталу але й усього капіталу з оцінкою операційного циклу. [17].

Аналіз показників оборотності, розрахованих на підставі наведених формул представлено в табл. 2.12.

Таблиця 2.11. — Аналіз використання оборотних коштів*

Показники	Код рядка, алгоритм розрахун ку	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду	Відхилення	
				абсолютне (гр3-гр2)	відносне % (гр4:гр2) x100
А	1	2	3	4	5
1.Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	Ф №2 р 2000	143652,00	171390,00	27738,00	19,31
2. Середньорічні залишки оборотних коштів в тис.грн.	Ф №1 р 1195	148202,00	218918,00	70716,00	47,72
В т.ч. 2.1 Запаси	р 1100 1110	9,70	9,32	-0,39	-3,98
2.2 Кошти в розрахунках	1125÷ 1155	1674,00	14,10	-1659,90	-99,16
2.3 Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	р 1160, 1165	84376,00	30629,00	-53747,00	-63,70
2.4 Інші оборотні активи	р 1170, 1190	-	-	-	
3. Кількість днів в періоді	х	360,00	360,00	-	-
4.Одноденна виручка тис.грн.(р 1:р3)		399,03	476,08	77,05	19,31
5.Коефіцієнт оборотності (р1:р2)		0,97	0,78	-0,19	-19,23
6.Тривалість 1 обороту, днів (р3:р5) або(р 2 :р 4)		371,40	459,83	88,43	23,81
в т.ч.					
6.1 В запасах (2.1:4)		0,02	0,02	0,00	-19,52
6.2 В коштах, в розрахунках(2.2:4)		4,20	0,03	-4,16	-99,27
6.3 В грошових коштах (2.3:4)		211,45	64,34	-147,12	-69,57
6.4 В інших оборотних коштах (2.4:4)		-	-	-	-
7.Економія (надлишок) оборотних коштів, тис.грн			<u>-42099,43</u>		

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Розрахунку показників табл. 2.12. показують, що ділової активності (крім дебіторської заборгованості) оцінюється негативно: коефіцієнти оборотності зросли, термін одного обороту скоротився. Погіршення показників оборотності дебіторської заборгованості пояснюється її значним ростом, що вимагає детального аналізу, особливо появою заборгованості за виданими авансами на

суму 2531 тис.грн.

Таблиця 2.12. — Аналіз ділової активності підприємства*

Показники	Попередній період	Звітний період	Абсолютне відхилення (гр2-гр1)
А	1	2	3
1.Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис.грн	143652	171390	27738
2. Вартість активів, тис.грн	287606	221330	-66276
3. Вартість оборотних активів, тис.грн	218918	148202	-70716
4.Вартість запасів тис.грн.	117267	99074	-18193
5.Дебіторська заборгованість тис.грн.	1674	14,1	-1659,9
6.Кредиторська заборгованість, тис.грн.	-	-	-
7.Власний капітал, тис.грн.	267773	202468	-65305
<i>Коефіцієнт оборотності</i>			
8.Активів (р.1:p2)	0,499	0,774	0,275
9.Оборотних активів (р.1:p.3)	0,656	1,156	0,500
10.Запасів (р.1:p.4)	1,225	1,730	0,505
11.Дебіторська заборгованість (р.1:p.5)	85,81	12155,32	12069,51
12.Кредиторської заборгованості (р1 :р6)	-	-	-
13. Власного капіталу (р.1:p.7)	0,536	0,847	0,310
<i>Термін одного обороту, дні</i>			
14. Активів (360:p.8)	720,76	464,90	-255,86
15.Оборотних активів	548,62	311,29	-237,33
16.Запасів (360:p.10)	293,88	208,10	-85,77
17.Власного капіталу (360:p.13)	671,05	425,28	-245,77
<i>Строк погашення, дні</i>			
18.Дебіторська заборгованість (360:p.11)	4,20	0,03	-4,17
19. Кредиторська заборгованість (360:p.12)	-	-	-
20.Тривалість операційного циклу(р.16+p.18)	298,07	208,13	-89,94

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

2.3. Економічний аналіз діяльності підприємства за показниками, що характеризують фінансові результати підприємства

Основною формою статистичної звітності для аналізу виробництва продукції є форма №1П-НПП (річна), в якій відсутні підсумкові дані про виробництво продукції в натуральному і вартісному вираженні [17]. Для їх розрахунку складається розрахункова таблиця 2.13.

Аналіз динаміки виробництва продукції визначається шляхом порівняння фактичних (звітних) значень показників та даними попереднього періоду. При цьому оцінюються абсолютні зміни (абсолютний приріст або зниження) та відносні зміни (темп росту або скорочення).

Аналіз динаміки виробництва може здійснюватися за такою схемою, наведено таблицю 2.14.

Як свідчать дані табл. 2.14 в звітному році виробництво кондитерських виробів у порівнянні з попереднім зросло, як в натуральному, так і вартісному вираженні. Так, кількість кондитерських виробів збільшилось на 3053,10 т. або на 18,6%. В той же час вартість продукції в порівняних цінах (ціна звітного року) зросла на 13,89%. Різниця в темпах зростання незначна -4,71 проценті пункти, проте свідчить про збільшення у звітному періоді частки продукції з меншою у порівнянні з іншими видами продукції оптовою ціною.

На вартість продукції в діючих цінах, її динаміку впливають два фактори: кількість виробленої продукції та оптові ціни. Факторний аналіз зростання у звітному році вартості продукції в діючих цінах на суму 28579,06 тис.грн.

Аналіз доходів і витрат підприємства

Важливою складовою аналізу фінансових результатів діяльності підприємства виступає аналіз його доходів і витрат. Аналіз доходів підприємства від усіх видів його діяльності спрямований на оцінку їх складу, структури та динаміки. Джерело інформації для проведення аналізу є форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» [17]. Для вирішення цих завдань складається аналітична табл. 2.15.

Таблиця 2.13. — Розрахунок обсягів виробництва та динаміка продукції в діючих і порівняних цінах*

	Код продукції за НПП	Попередній рік			Звітний рік			Попередній рік, тис.грн. (гр1хгр6)	Звітний рік, тис.грн. (гр4хгр6)
		Кількість тонн	Вартість в діючих цінах, тис.грн.	Середня ціна 1т. грн. (гр.2:гр1)	Кількість тонн	Вартість в діючих цінах, тис.грн.	Середня ціна 1т. грн. (гр.5:гр4)		
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Культури зернові та зернобобові, в тому числі:	3	11987,70	59150,43	4934,26	14670,40	78290,29	5336,62	63973,75	78290,29
пшениця	4	8449,20	36574,94	4328,81	6909,40	38921,69	5633,15	47595,62	38921,69
кукурудза на зерно	11	635,90	4678,52	7357,31	3304,50	21060,58	6373,30	4052,78	21060,58
ячмінь	12	2902,60	17896,97	6165,84	4456,50	18308,02	4108,16	11924,35	18308,02
2. Насіння культур олійних, в тому числі:	40	4177,00	71226,91	17052,17	4317,90	78069,30	18080,39	75521,77	78069,30
насіння ріпаку й кользи	48	3688,30	62249,12	16877,45	3994,80	72025,16	18029,73	66499,04	72025,16
насіння соняшнику	52	488,70	8977,79	18370,76	323,10	6044,15	18706,73	9141,98	6044,15
3. Тварини сільськогосподарські живі	753	23,60	1008,32	42725,25	52,80	1687,69	31963,75	754,34	1687,69
велика рогата худоба	413	23,20	997,32	42987,76	52,80	1687,69	31963,75	741,56	1687,69
коні	484	0,40	11,00	27500,00	-	-	-	-	-
4. Молоко від сільськогосподарських тварин усіх видів, сире	498	227,30	2331,02	10255,27	427,60	4248,46	9935,59	2258,36	4248,46
Всього		16415,60	133716,68	74966,95	19468,70	162295,74	65316,34	142508,23	162295,74

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Таблиця 2.14. — Аналіз динаміки продукції*

Показники	Попередній Рік	Звітний рік	Темп росту,% (2:1)x100	Темп приросту	
				абс. (2-1)	% (4:1)x100
А	1	2	3	4	5
1.Вартість продукції в оптових цінах підприємства без ПДВ і акцизного збору ,тис.грн -в діючих цінах	133716,68	162295,74	121,37	28579,06	21,37
-в порівняних цінах	142508,23	162295,74	113,89	19787,51	13,89
2.Вироблено продукції – тонн	16415,60	19468,70	118,60	3053,10	18,6

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Таблиця 2.15. — Аналіз доходів підприємства від усіх видів діяльності*

№	Показники	Код рядка ф. №2	Попередній рік.		Звітний рік		Відхилення	
			Сума тис.грн.	Струк тура %	Сума тис.грн.	Струк тура %	Сума тис.грн.	Пунктів
А		1	2	3	4	5	6	7
Операційна діяльність								
1.	Чистий дохід від реалізації продукції	2000	143652	99,38	171 390	92,70	27738	-6,68
2	Інші операційні доходи	2120	674	0,47	13 148	7,11	12474	6,65
	Всього доходи операційної діяльності (1+2)		144326	99,85	184538	99,82	40212	-0,03
Інвестиційна та фінансова діяльність								
3.	Дохід від участі в капіталі	2200	-	-	-	-	-	-
4.	Інші фінансові доходи	2220	221	0,15	341	0,18	120	0,03
5.	Інші доходи	2240	-	-	-	-	-	-
	Всього доходів (3+4+5)		221	0,15	341	0,18	120,00	0,03
	Разом по підприємству		144547	100,00	184879	100,00	40332	х

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Дані таблиці 2.15. свідчать, що найбільшу частку доходу на підприємстві займає операційна діяльність. В складі операційної діяльності найбільшу частку займає чистий дохід від реалізації продукції, що перевищив доходи на 99%.

Інвестиційна та фінансова діяльність представлена іншими фінансовими

доходами, але їх мало в порівнянні з всіма доходами на підприємстві. Відхилення в структурі дещо змінились чистий дохід від реалізації зменшився на 6,68%, а інші операційні доходи навпаки зросли на 6,65%.

Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства

Аналіз витрат підприємства від усіх видів його діяльності, вивчення рівня та структури витрат в звітному періоді і їх порівняння з попереднім періодом, оцінка зміни в структурі витрат та виявлення її причин. Джерело інформації для проведення аналізу є форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» [17]. Для вирішення цих завдань складається аналітична табл. 2.16.

Таблиця 2.16. — Динаміка і структура витрат підприємства*

№	Показники	Код рядка ф. №2	Попередній рік.		Звітний рік		Відхилення	
			Сума тис.грн.	Структура%	Сума тис.грн.	Структура%	Сума тис.грн.	Пункт ів
	А	1	2	3	4	5	6	7
Операційна діяльність								
1.	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	85984,00	88,29	106807,00	89,98	20823,00	1,69
2.	Адміністративні витрати	2130	4675,00	4,80	4849,00	4,09	174,00	-0,72
3.	Витрати на збут	2150	3824,00	3,93	3660,00	3,08	-164,00	-0,84
4.	Інші операційні витрати	2180	2612,00	2,68	2200,00	1,85	-412,00	-0,83
	Всього витрат операційної діяльності (1+2+3+4)		97095,00	99,70	117516,00	99,00	20421,00	-0,69
Інвестиційна та фінансова діяльність								
5.	Фінансові витрати	2250	218,00	0,22	1023,00	0,86	805,00	0,64
6.	Втрати від участі в капіталі	2255	-	-	-	-	-	-
7.	Інші витрати	2270	76,00	0,08	159,00	0,13	83,00	0,06
	Всього витрат (5+6+7)		294,00	0,30	1182,00	1,00	888,00	0,69
	Разом по підприємству		97389,00	100,00	118698,00	100,00	21309,00	х

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

З розрахунків табл. 2.16. видно, що основна частина витрат, це операційна діяльність, а саме собівартість реалізованої продукції. Значні витрати підприємства має як абсолютно, так і відносно по таких витратах основної оперативної діяльності, як адміністративні витрати і витрати на збут. Структура

витрату звітному році у порівнянні з попереднім суттєво не змінилась.

Аналіз формування прибутку підприємства

Одержання загальної суми прибутку пов'язане з різними напрямками діяльності підприємства: операційна – основна та інша, інвестиційна, фінансова та інша діяльність. Відповідно до цих напрямів діяльності прибуток (збиток) розраховується як різниця між відповідними доходами і витратами.[17].

Для аналізу формування прибутку підприємства ТОВ «Дружба СВК», наведено таблицю 2.17.

Таблиця 2.17. — Формування прибутку підприємства*

Показники	Код рядка форми №2	Попередній рік		Звітний рік	
		тис.грн	%	тис.грн	%
1.Прибуток від основної операційної діяльності - від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	49169,00	104,26	55744,00	84,23
2.Прибуток від іншої операційної діяльності	2120-2180	-1938,00	-4,11	10948,00	16,54
3.Прибуток від операційної діяльності (p1 + p2)	2190	47231,00	100,15	67022,00	101,27
4.Прибуток від інвестиційної діяльності	2200-2255	-	-	-	-
5.Прибуток від фінансової діяльності	2220-2250	3,00	0,01	-682,00	-1,03
6.Прибуток від іншої діяльності	2240-2270	76,00	0,16	159,00	0,24
7.Фінансовий результат до оподаткування	2290	47158,00	100,00	66181,00	100,00
8.Витрати з податку на прибуток	2300	-	x	-	x
9. Чистий прибуток	2350	49169,00	104,26	55744,00	84,23

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Як свідчать дані табл. 2.17., прибуток на підприємстві формується як результат операційної діяльності, а саме від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Інша операційна діяльність на підприємстві у порівнянні з звітним роком зросла і перестала бути збитковою на 10948 тис.грн або 16,54%. Прибуток до оподаткування зріс у порівнянні з попереднім роком на 140,34%, що може позитивно вплинути на фінансове становище підприємства.

Аналіз прибутку від операційної діяльності

Величина прибутку від операційної діяльності - це основна складова фінансових результатів. На багатьох підприємствах операційний прибуток є єдиним джерелом формування чистого прибутку [17]. Вони є основою

факторного аналізу операційного прибутку, результати якого оформлюють у відповідній табл. 2.18.

Таблиця 2.18. — Динаміка фінансових результатів від операційної діяльності*

Показники	Код рядка форми №2	Попередній рік, тис.грн	Звітний рік, тис.грн	Відхилення	
				абсол-не, тис.грн (3-2)	відносне (4:2) x100
А	1	2	3	4	5
1.Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	p2000	143652	171390	27738,00	19,31
2.Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	p2050	85984	106807	20823,00	24,22
3.Валовий прибуток (збиток)	p2090	57668	64583	6915,00	11,99
4.Інші операційні доходи	p2120	674	13148	12474,00	1850,74
5.Адміністративні витрати	p2130	4675	4849	174,00	3,72
6.Витрати на збут	p2150	3824	3660	-164,00	-4,29
7.Інші операційні витрати	p2180	2612	2200	-412,00	-15,77
8.Прибуток від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	p2090- -p2130- -p2150-	49169,00	56074,00	6905,00	14,04
9.Прибуток від іншої операційної діяльності	p2120 -p2180	-1938,00	10948,00	12886,00	-664,91
10.Прибуток від операційної діяльності (p8+p9)		47231,00	67022,00	19791,00	41,90

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Розрахунки табл. 2.18. свідчать про значне зростання прибутку підприємства у звітному році у порівнянні з попереднім. Основними факторами цього зростання було:

- збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 119,31%, що при певному зростанні собівартості – 124,22%, забезпечило збільшення валового прибутку на 6915 тис.грн.;

- зростання адміністративних витрат 3,72% і зменшення витрат на збут 4,29%, зумовило приріст валового прибутку 11,99%, що забезпечило приріст прибутку від реалізації продукції 14,04%;

- прибуток від іншої оперативної діяльності хоч і зменшився на 664,91 %, проте не вплинули істотно на динаміку прибутку від операційної діяльності, де приріст склав 41,90%.

Аналіз формування прибутку підприємства

Одержання загальної суми прибутку пов'язане з різними напрямками діяльності підприємства: операційна – основна та інша, інвестиційна, фінансова та інша діяльність [17]. Відповідно до цих напрямів діяльності прибуток (збиток) розраховується як різниця між відповідними доходами і витратами. Для аналізу формування прибутку підприємства ТОВ «Дружба СВК», наведено таблицю 2.19.

Таблиця 2.19. — Формування прибутку підприємства*

Показники	Код рядка форми №2	Попередній рік		Звітний рік	
		тис.грн	%	тис.грн	%
1. Прибуток від основної операційної діяльності - від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	49169,00	104,26	55744,00	84,23
2. Прибуток від іншої операційної діяльності	2120-2180	-1938,00	-4,11	10948,00	16,54
3. Прибуток від операційної діяльності (p1 + p2)	2190	47231,00	100,15	67022,00	101,27
4. Прибуток від інвестиційної діяльності	2200-2255	-	-	-	-
5. Прибуток від фінансової діяльності	2220-2250	3,00	0,01	-682,00	-1,03
6. Прибуток від іншої діяльності	2240-2270	76,00	0,16	159,00	0,24
7. Фінансовий результат до оподаткування	2290	47158,00	100,00	66181,00	100,00
8. Витрати з податку на прибуток	2300	-	x	-	x
9. Чистий прибуток	2350	49169,00	104,26	55744,00	84,23

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Як свідчать дані табл. 2.19., прибуток на підприємстві формується як результат операційної діяльності, а саме від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Інша операційна діяльність на підприємстві у порівнянні з звітним роком зросла і перестала бути збитковою на 10948 тис.грн або 16,54%. Прибуток до оподаткування зріс у порівнянні з попереднім роком на 140,34%, що може позитивно вплинути на фінансове становище підприємства.

Аналіз показників рентабельності реалізованої продукції

Якщо сума прибутку показує абсолютний ефект від діяльності, то рентабельність характеризує міру цієї ефективності, тобто відносний ступінь прибутковості. Рентабельність можна визначити як відношення певного прибутку до показника, рентабельність якого розраховується.

Існує велика кількість показників рентабельності залежно від того, що є базовим показником для розрахунку, який вид фінансового результату (прибутку) з ним зіставляють. У загальній формі рентабельність розраховується як відношення прибутку до витрат чи застосованих ресурсів (капіталу).

До показників рентабельності продукції відносять:

- рентабельність окремих видів продукції
- рентабельність реалізованої продукції,
- рентабельність реалізованої продукції (продаж). [17].

Як приклад в таблиці 2.20 наведено розрахунок показників рентабельності реалізованої продукції підприємства.

Таблиця 2.20. — Показники рентабельності реалізованої продукції*

Показники	Код рядка Ф.№2	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абсолютне, (3-2)	відносне, (4:2)х100
А	1	2	3	4	5
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн	р.2000	143 652	171 390	27738	19,31
2. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн	р.2050	85 984	106 807	20823	24,22
3. Валовий прибуток, тис.грн	р.2090	57 668	64 583	6915	11,99
4. Рентабельність реалізованої продукції, %					
а) $\frac{\text{валовий прибуток}}{\text{собівартість}}$	$\frac{р.2090}{р.2050}$	67,07	60,47	-6,60	-9,84
б) $\frac{\text{валовий прибуток}}{\text{виручка від реалізації}}$	$\frac{р.2090}{р.2000}$	40,14	37,68	-2,46	-6,13

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

На зміну рентабельності впливають так звані фактори першого рівня, якими в даному випадку є фактори зміни чистого доходу від реалізації та собівартості реалізованої продукції.

Розрахунок зміни рентабельності реалізованої продукції внаслідок зміни чистого доходу від реалізації та собівартості реалізованої продукції виконаємо способом ланцюгових підстановок.

— вплив зміни чистого доходу (виручки) від реалізації продукції

$$\frac{171390-85984}{171390} \cdot 100 - 40,14 = 49,83 - 40,14 = 9,69\%$$

— вплив зміни собівартості реалізованої продукції

$$\frac{171390-106807}{171390} * 100 - 49,83 = 37,68 - 49,83 = -12,15\%$$

Загальний вплив обох факторів

$$9,69 - 12,15 = -2,46 \%$$

Таким чином, рентабельність реалізованої продукції зменшилась на 2,46% в результаті того, що темп зростання собівартості реалізованої продукції - 24,22% перевищив темп зростання чистого доходу від реалізації – 19,31%

Аналіз рентабельності виробництва

На рівень рентабельності виробництва впливають такі фактори, як розмір прибутку, а також сума основних засобів і оборотних фондів.[17].

Методика розрахунку рентабельності виробництва, аналіз її динаміки наведені в табл. 2.21.

Таблиця 2.21. — Аналіз рентабельності виробництва*

Показники	Код рядка, № форми	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення (гр3-гр2)
А	1	2	3	4
1. Прибуток до оподаткування, тис.грн	р.2290 Ф.№2	47158,00	66181,00	19023,00
2. Середня вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис.грн	Ф.№11	124240,00	129722,50	5482,50
3. Середня вартість оборотних фондів, тис.грн	(р.1101+ р1102+р 1170) Ф.№1	49637,00	40283,00	-9354,00
4. Середньорічна вартість виробничих засобів, тис.грн [2+3]		173877,00	170005,50	-3871,50
5. Рентабельність виробництва (виробничих засобів), тис.грн (1:4)х100		27,12	38,93	11,81

* Розраховано автором на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства

Як видно з даних табл. 2.21., рентабельність виробництва зросла на 0,9

процентних пункти. За методом ланцюгових підстановок проведемо факторний аналіз зміни рентабельності виробництва, в тому числі під впливом зміни:

— прибутку до оподаткування

$$\frac{66181,00}{173877,00} \times 100 - 27,12 = 38,06 - 27,12 = 10,94\%;$$

— середньорічної вартості основних засобів за основним видом діяльності

$$\frac{66181,00}{129722,50 + 49637,00} \times 100 - 38,06 = 36,90 - 38,06 = -1,16\%;$$

— середньорічної вартості оборотних фондів

$$\frac{66181,00}{129722,50 + 40283,00} \times 100 - 36,90 = 38,93 - 36,90 = 2,03\%;$$

Балансова перевірка:

$\Delta R = 10,94 - 1,16 + 2,03 = 11,81\%$, тобто результати розрахунків збігаються із загальним відхиленням рентабельності виробництва.

Висновки до другого розділу

ТОВ «Дружба СВК» засноване 26 березня 2009 року Чиклікчи Георгієм Гавриловичем, знаходиться в селі Зоря, Білгород-Дністровського району, Одеській області. Займається вирощуванням зернових, бобових, олійних культур, також розведенням великої рогатої худоби. Та потім отримує борошно, мясо, молоко, олію. Ці продукти проходять декілька стадій обробки, щоб в подальшому отримати якісні продукти споживання. І в подальшому їх реалізувати в місцеві заклади освіти та магазини, отримувати дохід для свого підприємства.

За результатами фінансово-економічного аналізу діяльності ТОВ «Дружба СВК» за 2021-2022 рік, можна зробити висновок:

1. Зростання доходів підприємства: чистий дохід від реалізації продукції на 19,31% це свідчить про збільшення цін на вироблену продукцію і збільшення продажів; валовий прибуток 11,99% покращились фінансові результати від операційної діяльності; чистий прибуток 40,34%, позитивний фінансовий стан

підприємства. Отже підприємство збільшує свій прибуток.

2. Збільшення витрат для виробництва: собівартість реалізованої продукції 24,22%, це свідчить, що сировина для виробництва зросла, а за разом і витрати виробництва; повна собівартість реалізованої продукції 26%, але ще можна збільшити ефективність виробництва. Зменшення матеріальних витрат 6,56%, також впливає на матеріаловіддачу, але матеріаломісткість навпаки зростає на 36,25%. Отже, необхідно оптимізувати матеріальні ресурси, а саме їхнє використання на підприємстві.

3. Витрати: адміністративні витрати зросли 3,72%, а витрати на збуд навпаки зменшились 4,29%, це свідчить про правильну оптимізацію. Витрати на одну гривню реалізованої продукції зросли 5,81%, потребує здійснення додаткового аналізу для збільшення рентабельності.

4. Фінансові результати діяльності: збільшення від операційної діяльності 14,04% вважається позитивним; зменшення від іншої операційної діяльності на 12886 тис.грн. показує недостатню кількість контролю; різке зниження від фінансової діяльності, що є проблемою для підприємства.

5. Персонал: в порівнянні з попереднім роком збільшилась чисельність працівників на 13 людей, внаслідок розширення підприємства; продуктивність праці зменшилась 25,05%, потрібно підвищити ефективність праці; середня річна заробітна плата збільшилась на 4,41%, але за рохунок цього збільшуються витрати на оплату праці.

6. Ефективність підприємства в коефіцієнтах: фондівіддача зменшилась 34,32%, свідчить про нераціональне використання основних засобів, але фондорентабельність навпаки зросла 13,02% та показує раціональне використання капіталу; рентабельність продукції зменшилась на 2,46%, а рентабельність виробництва зросла 2,85%, і показує що потрібно приділити увагу до витрат, але при цьому раціональне використання виробництва.

7. Використання оборотних коштів та ліквідність підприємства: зменшення середньорічної вартості оборотних коштів на 13,10%, що призводить до збільшення коефіцієнта оборотності на 0,66%, що свідчить про правильне

використання оборотних коштів; ліквідність підприємства визначено, як коефіцієнт ліквідності, який знаходиться на допустимому рівні, це в свою чергу свідчить, що баланс підприємства є абсолютно ліквідним, підприємство здатне покрити свої зобов'язання.

8. Дебіторська та кредиторська заборгованість: дебіторська заборгованість зросла 43,42%, це вказує на проблеми повернення позик; кредиторська заборгованість зменшилась на 45,22%, показує відсутність залежності від постачальників або витрат.

3. СТАН БУХГАЛТЕРСЬКОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ДРУЖБА СВК»

3.1. Загальна характеристика організації бухгалтерського та податкового обліку на підприємстві

Організація бухгалтерського обліку у ТОВ «Дружба СВК»:

1. Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться безперервно з дня реєстрації підприємства до його ліквідації.

2. Питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) відповідно до законодавства та установчих документів.

3. Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, несе уповноважений орган (посадова особа), який здійснює керівництво підприємством, або власник відповідно до законодавства та установчих документів.

4. Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство самостійно з дотриманням вимог цього Закону обирає форми його організації:

- введення до штату підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером;

- користування послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку, зареєстрованого як підприємець, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи;

- ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією або підприємством, суб'єктом підприємницької діяльності, само зайнятою особою, що провадять діяльність у сфері бухгалтерського обліку та/або аудиторської діяльності;

- самостійне ведення бухгалтерського обліку та складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства. Ця форма організації

бухгалтерського обліку не може застосовуватися на підприємствах, звітність яких повинна оприлюднюватися, та в бюджетних установах.

Підприємство, що становить суспільний інтерес, зобов'язане утворити бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером, до складу якої входять не менше двох осіб.

Завдання та функціональні обов'язки бухгалтерських служб, повноваження керівника бухгалтерської служби у бюджетних установах визначаються Кабінетом Міністрів України.

5. ТОВ «Дружба СВК» самостійно:

- визначає за погодженням з власником (власниками) або уповноваженим ним органом (посадовою особою) відповідно до установчих документів облікову політику підприємства;

- обирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з дотриманням єдиних засад, встановлених цим Законом, та з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних;

- розробляє систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності і контролю господарських операцій, визначає права працівників на підписання бухгалтерських документів;

- затверджує правила документообороту і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку;

- може виділяти на окремий баланс філії, представництва, відділення та інші відокремлені підрозділи, які зобов'язані вести бухгалтерський облік, з наступним включенням їх показників до фінансової звітності підприємства;

- визначає доцільність застосування міжнародних стандартів (крім випадків, коли обов'язковість застосування міжнародних стандартів визначена законодавством).

6. Керівник ТОВ «Дружба СВК» Чиклікчи Георгій Гаврилович, зобов'язаний створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечити неухильне виконання всіма підрозділами, службами та

працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів.

7. Головний бухгалтер або особа, яка забезпечує ведення бухгалтерського обліку ТОВ «Дружба СВК» Узунова Ірина Дмитрівна:

- забезпечує дотримання на підприємстві встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання у встановлені строки фінансової звітності;

- організує контроль за відображенням на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій;

- бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства;

- забезпечує перевірку стану бухгалтерського обліку у філіях, представництвах, відділеннях та інших відокремлених підрозділах підприємства;

- подає в установленому порядку та у випадках, передбачених Законом України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення", інформацію центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Головним бухгалтером підприємства, що становить суспільний інтерес, є призначена особа, яка має повну вищу економічну освіту, стаж роботи у сфері фінансів, бухгалтерського обліку та оподаткування не менше трьох років, не має непогашеної або незнятої судимості за вчинення кримінального правопорушення проти власності та у сфері господарської діяльності.

Інші вимоги до головного бухгалтера підприємства, що становить суспільний інтерес, визначені законом.

8. Головний бухгалтер або особа, яка забезпечує ведення бухгалтерського обліку підприємства, не несе дисциплінарної, адміністративної, цивільно-правової та кримінальної відповідальності за подання центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, інформації про фінансову операцію, навіть якщо такими діями завдано шкоди юридичним або фізичним особам, та за інші дії, якщо він діяв у межах виконання Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

9. Відповідальність за бухгалтерський облік господарських операцій, пов'язаних з ліквідацією підприємства, включаючи оцінку майна і зобов'язань підприємства та складання ліквідаційного балансу і фінансової звітності, покладається на ліквідаційну комісію, яка утворюється відповідно до законодавства. [1].

Первинні документи та реєстри бухгалтерського обліку:

1. Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи. Для контролю та впорядкування оброблення даних на підставі первинних документів складають зведені облікові документи.

2. Первинні документи складені у паперовій або в електронній формі та мають такі обов'язкові реквізити: назву документа (форми); дату складання; назву підприємства, від імені якого складено документ; зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції; посади і прізвища (крім первинних документів, вимоги до яких встановлюються Національним банком України) осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення; особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Залежно від характеру господарської операції та технології обробки

облікової інформації до первинних документів можуть включатися додаткові реквізити (печатка, номер документа, підстава для здійснення операції тощо).

Первинні документи, створені автоматично в електронній формі програмним забезпеченням інформаційно-комунікаційної системи, застосовуються у бухгалтерському обліку за умови наявності накладеного електронного підпису чи печатки з дотриманням вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг.

Первинні документи, складені в електронній формі, застосовуються у бухгалтерському обліку за умови дотримання вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг.

Неістотні недоліки в документах, що містять відомості про господарську операцію, не є підставою для невизнання господарської операції, за умови, що такі недоліки не перешкоджають можливості ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції, та містять відомості про дату складання документа, назву підприємства, від імені якого складено документ, зміст та обсяг господарської операції тощо.

3. Інформація, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в регістрах синтетичного та аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку. Операції в іноземній валюті відображаються також у валюті розрахунків та платежів по кожній іноземній валюті окремо.

Дані аналітичних рахунків повинні бути тотожні відповідним рахункам синтетичного обліку на кінець останнього дня кожного місяця.

Права і обов'язки сторін, які виникають за результатами здійснення господарської операції, оформленої первинним документом відповідно до вимог цього Закону, не залежать від факту відображення її в регістрах та на рахунках бухгалтерського обліку.

4. Регістри бухгалтерського обліку мають назву, період реєстрації господарських операцій, прізвища і підписи або інші дані, що дають змогу ідентифікувати осіб, які брали участь у їх складанні.

5. Господарські операції повинні бути відображені в облікових регістрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені.

6. У разі складання та зберігання первинних документів і регістрів бухгалтерського обліку з використанням електронних засобів оброблення інформації підприємство зобов'язане за свій рахунок виготовити їх копії на паперових носіях на вимогу інших учасників господарських операцій, а також правоохоронних органів та відповідних органів у межах їх повноважень, передбачених законами.

7. Підприємство вживає всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому та непомітному виправленню записів у первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку та забезпечує їх належне зберігання протягом встановленого строку.

8. Відповідальність за несвоєчасне складання первинних документів і регістрів бухгалтерського обліку та недостовірність відображених у них даних несуть особи, які склали та підписали ці документи.

9. Копії первинних документів та регістрів бухгалтерського обліку можуть бути вилучені у підприємства лише за рішенням відповідних органів, прийнятим у межах їх повноважень, передбачених законами. Обов'язковим є складання реєстру документів, що вилучаються у порядку, встановленому законодавством.

Вилучення оригіналів таких документів та регістрів забороняється, крім випадків, передбачених кримінальним процесуальним законодавством.

Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка.

Об'єкти і періодичність проведення інвентаризації визначаються власником (керівником) підприємства, крім випадків, коли її проведення є обов'язковим згідно з законодавством. [45].

Організація податкового обліку – це діяльність підприємства зі створення і

постійного впорядкування та вдосконалення системи податкового обліку з метою забезпечення державних податкових органів правдивою інформацією, необхідною для контролю за правильністю нарахування і сплати податкових платежів, своєчасністю подачі податкової звітності. [27].

Податкове законодавство України не розкриває поняття «податковий облік», але він вживається в деяких законах (наприклад, у пп. 5.2.6. Закону «Про оподаткування прибутку підприємств»).

Податковий облік можна охарактеризувати як впорядковану систему збору, реєстрації та узагальнення зберігання й передачі інформації для визначення податкової бази для податку на основі даних первинних документів, згрупованих відповідно до порядку, передбаченого чинним податковим законодавством. Як правило, податковий облік здійснюється шляхом суцільного, безперервного й документального обліку господарських операцій, пов'язаних з обчисленням податкової бази для конкретного податку.

Податковий облік має трирівневу структуру:

- 1- й — рівень первинних облікових документів;
- 2- й — рівень податкових реєстрів;
- 3- й — рівень податкової звітності з конкретного податку¹.

Форми первинних документів податкового обліку (перший рівень податкового обліку) можуть бути встановлені чинним податковим законодавством (наприклад, податкові накладні). У випадку, коли форми первинних документів податкового обліку не передбачені, замість них на практиці використовуються первинні облікові документи бухгалтерського обліку. До того ж платник податків може розробити первинні документи податкового обліку самостійно (наприклад, довідки бухгалтера або податкові розрахунки, коригування, пояснювальні записки тощо). При цьому податкові органи не можуть вимагати від платника документів, не встановлених законодавством, однак мають право не визнати витрати платника, якщо вони не будуть підтверджені документально.

До первинних документів бухгалтерського обліку висуваються певні вимоги.

Вони мають бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо — безпосередньо після її закінчення. Для контролю та зручності обробки даних на підставі первинних документів можуть складатися узагальнюючі облікові документи (наприклад, матеріальний звіт).

Первинні й узагальнюючі облікові документи можуть бути складені на паперових або машинних носіях і повинні мати такі обов'язкові реквізити²:

- 1) назва документа (форми);
- 2) дата й місце складання;
- 3) назва підприємства, від імені якого складений документ;
- 4) склад і обсяг господарської операції, одиниця виміру господарської операції;
- 5) посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції й правильність її оформлення;
- 6) особистий підпис або інші дані, які дають можливість ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Підприємство самостійно визначає права працівників на підписання відповідних документів, при цьому враховується посада працівника і встановлена законодавством форма документа.

Другий рівень податкового обліку регламентований тільки за єдиним податком, податком на додану вартість і податком з доходів фізичних осіб.

Податкові реєстри — це зведені форми систематизації даних податкового обліку за звітний (податковий) період, згруповані відповідно до вимог податкового законодавства.

Податкові реєстри призначені для систематизації й накопичення інформації, що міститься в прийнятих до обліку первинних документах, аналітичних даних податкового обліку для відображення в податковій декларації. Реєстри податкового обліку ведуться у вигляді спеціальних форм на паперових або машинних носіях.

Форми реєстрів податкового обліку й порядок відображення у них даних первинних і узагальнюючих облікових документів розробляються платником

податків самостійно, за винятком встановлених законодавчо. У розроблених формах реєстрів аналітичний облік має також детально розкривати порядок формування податкової бази.

При зберіганні реєстрів податкового обліку необхідно забезпечувати їх захист від несанкціонованих виправлень. Виправлення помилки в реєстрі податкового обліку має бути обґрунтоване й підтверджене підписом особи, яка внесла виправлення, із вказівкою дати й обґрунтуванням виправлення.

Третім рівнем податкового обліку є податкова звітність з конкретного податку. На нашу думку, під податковою звітністю слід розуміти документи, які подаються платниками в податкові органи в строки, встановлені законодавством, у яких вказуються дані, пов'язані з обчисленням і сплатою податку. Це визначення дещо ширше за формулювання поняття податкової декларації (розрахунку), наведене в Законі № 2181. Тобто в поняття податкової звітності, на наш погляд, слід включати не тільки документи, на підставі яких здійснюється нарахування й/або сплата податку (збору), а й інші звітні документи (наприклад, статистичний звіт про пільги форми 1-ПП, податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку форми 1ДФ). Податкова звітність складається платником податків, як правило, самостійно³, на основі даних податкового обліку.

У тих випадках, коли законодавством передбачена подача податкової декларації з певного податку, то, якщо прямо не передбачене інше, платник зобов'язаний подавати декларацію, навіть якщо в якийсь зі звітних періодів в нього не було об'єкта оподаткування. Наприклад, платники податку на прибуток і ПДВ навіть за відсутності у відповідному звітному періоді діяльності, зобов'язані надавати декларацію із прочерками. Мабуть, єдиним винятком із цього правила є збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства, у Порядку заповнення звіту про який прямо встановлено, що якщо в платника у відповідному місяці не було операцій із продажу алкогольних напоїв і пива, він може податковий розрахунок не подавати.

Податкова декларація, як правило, містить такі дані:

- 1) період, за який визначається податкова база;
- 2) систему показників, що дозволяють точно розрахувати податкову базу для конкретного податку;
- 3) сума податку.

Відзначимо, що чинний для деяких податків порядок податкового обліку передбачає тільки дворівневу систему податкового обліку (немає першого або другого рівня). У таких випадках відсутній рівень при розрахунку податкової бази для цих податків не використовується.

Як правило, функції з податкового обліку покладаються на бухгалтерію підприємства. Проте з наказу Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження Випуску 1 «Професії працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників» від 29.12.2004 №336 можна зробити висновок, що в обов'язки головного бухгалтера входить тільки сплата податків і зборів за узгодженням з керівником підприємства. Аналогічні обов'язки покладаються і на бухгалтера з дипломом фахівця. Керівник же відповідно до Довідника лише визначає напрямки податкової політики. Начальник фінансового відділу займається розробкою планових завдань за податками. Таким чином, функції щодо розрахунків податків у Довіднику не делеговані жодному працівнику. З огляду на це, підприємствам доцільно передбачати відповідні обов'язки у своїх внутрішніх посадових інструкціях.

Однією з основних проблем, які виникають у підприємства щодо організації податкового обліку, є відсутність інформаційних зв'язків між керівними й збутовими ланками підприємства, з одного боку, і між ланкою, що веде податковий облік, з іншого. Досить часто перші ланки приймають рішення без урахування міркувань другої ланки і без прорахунку податкових наслідків цих рішень. До головного бухгалтера найчастіше лише доводиться інформація про проведені підприємством операції. Коли ж надалі виявляється, що деякі операції призвели до різкого збільшення суми податків або взагалі були

заборонені, між керівництвом і бухгалтерією виникають конфліктні ситуації. Безумовно, у такій ситуації про належну організацію податкового обліку не йдеться.

Останнім часом досить поширеним став порядок, коли підприємство для ведення податкового обліку наймає сторонніх фахівців. При цьому часто головний бухгалтер звільняється, реєструється як підприємець-платник єдиного податку, укладає договір зі своїм підприємством на надання послуг з ведення податкового й бухгалтерського обліку й надає ці послуги вже як сторонній фахівець.

У такий спосіб вирішуються одночасно дві проблеми: по-перше, підприємство заощаджує на податкових нарахуваннях на заробітну плату, по-друге, головний бухгалтер намагається підстрахувати себе на випадок можливого притягнення до кримінальної відповідальності у разі ухилення від сплати податків. Проте на практиці трапляються ситуації, коли кримінальна справа відкривалася стосовно особи, яка вела податковий облік на підставі цивільно-правового договору. Пов'язано це з тим, що під службовою особою в Кримінальному кодексі розуміються не тільки особи, які займають відповідні посади, але й особи, які виконують обов'язки службових осіб за спеціальним дорученням. А таке доручення може бути й у договорі цивільно-правового характеру, тому до службових осіб відносять і тих, хто при виконанні своїх професійних обов'язків здійснює юридично значимі дії, пов'язані з організаційно-розпорядницькими або адміністративно-господарськими функціями.

Щодо залучення сторонніх фірм для ведення податкового обліку можна зазначити таке. Якщо ці відносини мають епізодичний характер, тобто фірми залучаються періодично для складання звітів, то керівництво підприємства в повному обсязі несе відповідальність за повне й своєчасне подання документів для складання звітності. Тобто, якщо керівництво не представить вчасно документи, то відповідальним буде саме воно. Водночас за такої форми організації податкового обліку існує небезпека того, що сторонній фахівець не

розбереться у специфіці відносин підприємства із клієнтами й неправильно відобразить в податковому обліку операції підприємства. Крім того, за відсутності фінансового радника, яким найчастіше є на підприємстві бухгалтер, якщо його вчасно інформують про заплановані на підприємстві операції, керівництво підприємства, здійснивши відповідну операцію, тільки після її завершення може дізнатися про несприятливі податкові наслідки, які виникли в результаті, тобто в той момент, коли що-небудь змінити вже неможливо.

Також слід зазначити, що фахівцю зі сторонньої фірми звичайно властиве байдуже ставлення до фінансового стану фірми, тому застосовувати які-небудь схеми оптимізації він навряд чи буде, якщо це не передбачено в договорі. Водночас бухгалтер, який є працівником фірми, більшою мірою зацікавлений у фінансовому процвітанні фірми.

Позитивним аспектом залучення сторонніх фірм є те, що свіжий сторонній погляд часто дає змогу приймати нестандартні рішення.

Згідно з п. 5 ст. 8 Закону «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» підприємство самостійно затверджує правила документообігу й технологію обробки облікової інформації.

Керівник підприємства зобов'язаний створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечити неухильне виконання всіма підрозділами, службами й працівниками, які мають стосунок до податкового й бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення й подання первинних документів.

Для організації правильного документообігу керівник і бухгалтер повинні координувати свої дії. Так, якщо бухгалтер не розробить правила документообігу на підприємстві, у яких будуть чітко розписані обов'язки кожного працівника щодо оформлення й подання того або іншого документа, то керівник за нього це робити не буде. Водночас, якщо керівник не буде притягати до відповідальності працівників, які порушують ці правила, то ефективність дії розроблених бухгалтером правил значно знизиться.

Працівники, які порушують правила документообігу, можуть притягатися до

дисциплінарної відповідальності. Дисциплінарні санкції можуть бути накладені у вигляді догани або звільнення. Звільнення згідно з п. 3 ч. 1 ст. 40 Кодексу про оплату праці може бути застосоване до працівника, який систематично не виконує без поважних причин обов'язки, покладені на нього трудовим договором або правилами внутрішнього розпорядку (зокрема, систематично порушує правила документообігу), у випадку якщо до нього раніше вже застосовувалися дисциплінарні санкції у вигляді догани. А от залучення працівників до матеріальної відповідальності за порушення правил документообігу, як правило, неможливо. Винятки становлять тільки випадки, коли працівник вчинює кримінально каране діяння (крадіжка, знищення, підробка документів тощо).

Між тим можливе притягнення до матеріальної відповідальності керівників підприємств, їхніх заступників, а також керівників структурних підрозділів (до яких відносять і головного бухгалтера за наявності на підприємстві бухгалтерії) і їхніх заступників — у розмірі заподіяного з їхньої вини збитку, але не більше середнього місячного заробітку, якщо збиток заподіяний неправильною постановкою обліку матеріальних і грошових цінностей (ст. 133 Кодексу про оплату праці). Крім того, згідно зі ст. 163 Кодексу про адміністративні порушення на керівників та інших посадових осіб підприємств, Установ і організацій, винних у відсутності податкового обліку або веденні його з порушенням встановленого порядку, накладається адміністративний штраф у розмірі від 5 до 10 неоподатковуваних мінімумів.

Некоректне ведення податкового обліку призводить до недоплати податків, за що до платника можуть бути застосовані фінансові санкції, заходи щодо забезпечення погашення податкового зобов'язання і кримінальна відповідальність. [46].

3.2. Організація на підприємстві обліку фінансових результатів діяльності

Управління підприємством вимагає систематичної інформації про здійснювані господарські процеси, їх характер і обсяг про наявність

матеріальних трудових і фінансових ресурсів, їх використання та фінансові результати діяльності. ТОВ «Дружба СВК» не є виключенням воно також вимагає системності. Основне джерело такої інформації є дані поточного бухгалтерського обліку, які систематизують у звітність. Велике значення має фінансова звітність, оскільки використовується як для економічного аналізу діяльності підприємства з цілю одержання інформації яка необхідна для управління, та і для узагальнення результатів в галузі народного-господарства. Аналіз фінансової звітності використовують для підприємства з метою дізнатися які проблеми існують на підприємстві, щоб вчасно виправити їх, щоб не зазнати збитків.

Основні завдання організації обліку фінансових результатів:

- перевірка формування фінансових результатів згідно з правилами бухгалтерського обліку;
- забезпечення достовірності показників фінансової звітності;
- забезпечення точності та повноти інформації;
- забезпечення прозорості оптимальної деталізації та класифікації даних що формують фінансовий результат;
- забезпечення можливості аналізу показників, що формують фінансові результати з метою підвищення ефективності управлінського обліку, прогнозування та поточного управління фінансовими результатами;
- пошук резервів та можливостей збільшення прибутку підприємства.

Облік фінансових результатів у вересні 2022 року у ТОВ «Дружба СВК» наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 — Облік фінансових результатів ТОВ «Дружба СВК»*

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума
1	2	3	4	5
Формування доходів і витрат підприємства:				
Процес придбання				
1.	Надходження сировини на підприємство	201	631	49568,50
2.	Відображено ПДВ	644	631	9913,70
3.	Відображено податковий кредит	641	644	9913,70
4.	Сплачено за сировину постачальнику	631	311	59482,20
Процес виробництва				
5.	Списано сировину на собівартість виробництва	23	201	49568,50

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5
6.	Нараховано заробітну плату робітникам основної діяльності	23	661	55849,59
7.	Нараховано ЄСВ на заробітну плату	23	651	12286,91
8.	Нараховано знос основних засобів	91	131	1433,25
9.	Віднесено загальновиробничі витрати на собівартість виробництва	23	91	1433,25
10.	Надходження готової продукції	26	23	119138,25
Процес реалізації				
11.	Отримано дохід від реалізації	361	701	224556,34
12.		643	641	37426,06
13.	Нараховане податкове зобов'язання	701	643	37426,06
14.	Реалізовано готову продукцію, списану на собівартість	901	26	119138,25
15.	Сплачено постачальнику за сировину	311	361	11896,44
16.	Нараховано заробітну плату	92	661	25984,50
17.	Нараховано ЄСВ на заробітну плату	92	651	5716,59
18.	Нарахування амортизації вартості основних засобів	92	131	864,00
Облік фінансових результатів				
19.	Дохід від реалізації віднесено на фінансовий результат	701	791	187130,28
20.	Собівартість від реалізації віднесено на фінансовий результат	791	901	144758,25
21.	Адміністративні витрати віднесено на фінансовий результат	791	92	32565,09
22.	Нараховано податок на прибуток	981	641	33683,45
23.	Списано податок на прибуток віднесено на фінансових результат	791	981	33683,45
24.	Фінансовий результат віднесено на збільшення нерозподіленого прибутку	791	441	3283,79

*Складено автором на основі первинних та зведених бухгалтерських документів ТОВ «Дружба СВК»

3.3. Аудит фінансових результатів діяльності

Метою аудиту фінансової звітності є складання висновку щодо відповідності фінансової звітності за всіма суттєвими аспектами інструкціям, які регламентують порядок підготовки і подання фінансових звітів. Незважаючи на те, що аудиторський висновок служить основою довіри до фінансової звітності, для користувача це не може служити достатньою підставою для оцінки економічної стабільності підприємства в найближчому майбутньому або ефективності роботи його керівництва (МСА 200 «Мета та загальні принципи аудиту фінансової звітності»).

Основними завданнями аудиту є збирання та обробка достовірної інформації про господарсько-фінансову діяльність суб'єкта господарювання і формування на цій основі аудиторських висновків. Такими завданнями є:

1. Упевнитись у правомірності створення підприємства і безперервності його функціонування.

2. Ознайомитись із системою господарювання і управління (знання бізнесу клієнта).

3. Оцінити надійність системи внутрішнього контролю.

4. З'ясувати ефективність системи бухгалтерського обліку.

5. Проконтролювати правильність здійснення основних господарських процесів (постачання, виробництво, збут).

6. Переконатись у повноті первинної документації.

7. Проконтролювати правильність ведення поточного бухгалтерського обліку і повноту відображення інформації в облікових регістрах.

8. Перевірити фактичну наявність активів, зобов'язань і капіталу, що відображені у фінансовій звітності.

9. Перевірити належність відображених у звітності активів, зобов'язань і капіталу (кому вони належать).

10. Перевірити постійність дотримання облікової політики суб'єктом господарювання.

11. Перевірити правильність ведення бухгалтерських записів та їх відповідність звітному періоду.

12. Встановити відповідність діяльності підприємства і ведення бухгалтерського обліку чинному законодавству.

13. Упевнитись у відповідності показників фінансових звітів (бухгалтерської і небухгалтерської звітності).

14. Висловити незалежну думку щодо результатів перевірки фінансової звітності.

Для того щоб скласти свою думку про достовірність фінансової звітності, аудитор повинен мати обґрунтовану гарантію того, що інформація бухгалтерської документації та інші дані достовірні й достатні. Обґрунтована гарантія — це наявність доказів того, що в цілому у звітності немає істотних перекручень.

Однак існують причини, які заважають аудиторів виявити істотні неточності й перекручення, а саме:

використання неправильних тестів під час перевірки;

обмежувальні фактори, притаманні системам бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю (наприклад можливість змови посадових осіб);

той факт, що більшість аудиторських доказів носить більше переконливий, ніж остаточно стверджувальний характер.

Хоч аудитор відповідає перед замовником за свій аудиторський висновок про фінансову звітність підприємства, це не звільняє керівництво цього підприємства від відповідальності за достовірність і повноту звітності. А процедура засвідчення бухгалтерської звітності підписом і печаткою аудитора (аудиторської фірми), як цього вимагають Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку та інші державні установи, не означає солідарну відповідальність за достовірність і повноту фінансової звітності з керівництвом підприємства, що перевіряється.

Функціональні завдання аудиту. Крім основних завдань, аудит може залежно від конкретних ситуацій вирішувати низку функціональних завдань. До них відносяться:

коригування. Передбачається, якщо за результатами проведеного аудиту аудитором були зроблені негативні висновки (в цілому або в будь-якій частині), аудитор може за проханням клієнта дати рекомендації щодо виправлення виявлених помилок. У завдання коригування не входить безпосереднє виправлення помилок самим аудитором;

оперативний контроль. Передбачається проведення перманентного аудиту, тобто систематичного контролю безпосередньо в процесі діяльності суб'єкта для попередження помилок або вибору оптимальних варіантів рішень. Діяльність аудитора щодо попередження помилок зводиться до розробки рекомендацій, правильних або оптимальних рішень або надання варіантів альтернативних рішень. Аудитор сам не може безпосередньо приймати рішення за клієнта.

стратегічне завдання — обґрунтування оптимальної або пропонування альтернативних стратегій і перспективної програми розвитку будь-якого аспекту діяльності підприємства в цілому.[32].

АУДИТОРСЬКИЙ ВИСНОВОК про фінансові результати діяльності ТОВ «Дружба СВК» станом на 01.01.2023 року

1.1 Основні відомості про аудитора:

Незалежний аудитор Свідоцтво № 8264 про внесення до реєстру аудиторських фірм та аудиторів, які одноособово надають аудиторські послуги, видане за рішенням № 560 Аудиторської палати України.

Аудитор Чебанова Т.Р. сертифікат серія АВ № 28817, виданий Рішенням Аудиторської палати України за № 560 від 30.08.2023 року. Термін дії сертифікату до 30 серпня 2028 року.

Місце проживання: Одеська обл., м. Білгород-Дністровський, вул. Першотравнева, 17. Телефон: 0969568248. Дата видачі аудиторського висновку: 15 серпня 2024 року.

1.2. Основні відомості про Компанію:

Повна назва Компанії	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ДРУЖБА СВК»
Скорочена назва Компанії	ТОВ «ДРУЖБА СВК»
Код ЄДРПОУ	03766139
Організаційно-правова форма емітента	Товариство з обмеженою відповідальністю
№ свідоцтва про державну реєстрацію (перереєстрацію), дата видання свідоцтва	Зареєстровано 11.07.1997 р. за. № 037661315271
Орган, який видав свідоцтво	Виконавчий комітет Білгород-Дністровського району
Юридична адреса і місце знаходження	68251, Одеська обл., Білгород-Дністровський район, с. Зоря, вул. Троїцька, буд.159
Основні види діяльності	Вирощування зернових культур (крім рису, бобових культур і насіння олійних культур
Кількість учасників	21
Чисельність працівників	139

Наявність і місцезнаходження філій	-
Номер, дата та строк дії ліцензії на здійснення діяльності	-

1.3. Основні відомості про умови договору на проведення аудиту:

Дата та номер договору на проведення аудиту: №08/15 від 15.07.2024 р.
Дата початку та дата закінчення проведення аудиту: 15.08.2024 р. – 15.09.2024 р.

Масштаб проведення аудиту: перевірка достовірності обліку фінансових результатів

1.4. Змістова частина

До перевірки надана наступна документація:

- оборотні та сальдові відомості;
- відомості аналітичного обліку, журнали-ордера;
- первинні документи операцій: договори купівлі-продажу, Звіти касових операцій, банківські документи, фінансова звітність: »Баланс«, «Примітки до фінансової звітності», «Звіт про фінансові результати», «Рух грошових коштів»

Перевіркою охоплені наступні питання:

- облік фінансових результатів діяльності підприємства;
- облік і документальне оформлення операцій зі зберіганням готової продукції;
- операції з реалізації готової продукції
- облік операцій формування собівартості реалізованої продукції
- облік адміністративних витрат, їх склад
- облік витрат на збут і віднесення їх на собівартість продукції
- облік інших доходів і витрат, достовірність їх оформлення
- відповідність бухгалтерського обліку вимогам законодавства.

Мною, незалежним аудитором Чебановою Т.Р. проведена перевірка у відповідності з вимогами Господарського кодексу України, Податкового кодексу України, закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Міжнародних стандартів аудиту, Національних

положень (стандартів) бухгалтерського обліку та інших законодавчих та нормативних актів.

Висновок сформований у відповідності до вимог Міжнародних стандартів аудиту №700 «Аудиторський висновок про фінансову звітність» та № 800 «Аудиторський висновок при виконанні завдань з аудиту спеціального призначення». Ці стандарти зобов'язують аудиторів планувати і здійснювати аудиторську перевірку так, щоб одержати обґрунтовану впевненість у тому, що фінансові звіти не містять суттєвих викривлень.

Розмір суттєвості помилки (невідповідності даних обліку акціонерного товариства даним його звітності) у відповідності з вимогами національного нормативу аудиту № 11 «Суттєвість та її взаємозв'язок з ризиками аудиторської перевірки» прийнято у розмірі 1,0 тис.грн.

Висловлення думки аудитора стосовно розкриття інформації щодо показники фінансово-господарської діяльності у фінансовій звітності відповідно до встановлених нормативів

Фінансово-господарська діяльність ТОВ «Дружба СВК» здійснюється відповідно до чинного законодавства, прийнята система бухгалтерського обліку відповідає вимогам законодавчих і нормативних актів. Фінансова звітність складена за даними обліку і достовірно відображає у всіх істотних аспектах фактичний фінансово-господарський стан підприємства станом на 31.12.22 р. за результатами операцій за період з 01.01.2022р. по 31.12.2022р.

Фінансова звітність за 12 місяців 2022 року складена відповідно до вимог національних нормативів (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні.

Дані, відображені в Балансі, підтверджуються залишками на рахунках активів і зобов'язань. Аналіз статей Звіту про фінансові результати дає реальну інформацію про доходи і витрати, про прибутки і збитки, отримані внаслідок діяльності підприємства за звітний період.

Бухгалтерський ТОВ «Дружба СВК» ведеться згідно з Законом "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" та з Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік ТОВ «Дружба СВК» забезпечує своєчасне та повне відображення всіх господарських операцій за відповідними рахунками і параметрами та надання необхідної інформації користувачам про стан активів, зобов'язань, результати фінансової діяльності та інших показників.

Облікова політика ТОВ «Дружба СВК» складена та відповідає вимогам Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. У даному законі відображено методологія ведення бухгалтерського обліку та надання інформації у фінансових звітах, які відповідають вимогам П(С)БО і найбільше адаптовані до діяльності підприємства. За період, що перевірявся, облікова політика підприємства не змінювалась. На підприємстві застосовується автоматизована система обліку.

Висловлення думки стосовно розкриття підприємством інформації про деякі показники фінансово-господарської діяльності у фінансовій звітності відповідно до встановлених нормативів

Майно товариства складається з основних засобів та обігових коштів, а також цінностей, вартість яких відображена в балансі ТОВ «Дружба СВК». Інформація, що надана в балансі, є повною, правдивою та відповідає національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку.

Оцінка та класифікація активів за статтями балансу відповідає вимогам НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО № 7 «Основні засоби», П(С)БО № 8 «Нематеріальні активи», П(С)БО № 9 «Запаси», П(С)БО № 10 «Дебіторська заборгованість» та прийнятій обліковій політиці.

Фінансові результати – це результат господарської діяльності, який відображається у прибутку або збитку діяльності. Процес формування фінансового результату проходить ряд етапів перетворення. Спочатку формується валовий прибуток, як результат виробничої діяльності. Далі визначається фінансовий результат від операційної діяльності, який для ТОВ «Дружба СВК» є основним, також у підприємства був фінансовий результат від

іншої операційної діяльності який в 5 разів був меншим від операційної діяльності.

Аналітичний облік ведеться на рахунку 701 – реалізація готової продукції і списується на рахунок 791, як фінансовий результат від реалізації продукції, який закривається рахунком 44 – прибуток, на кінець 2022 року сума чистого фінансового результату склала 66 181 грн.

Висновок:

Мною, незалежним аудитором Чебановою Т.Р. проведено аудиторську перевірку у відповідності з вимогами та положеннями Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та Міжнародними стандартами аудиту. Ці стандарти зобов'язують аудитора планувати і здійснювати аудиторську перевірку з метою одержання обґрунтованої впевненості в тому, що фінансова інформація не містить суттєвих викривлень. Аудит включає перевірку шляхом тестування доказів, які підтверджують суми й розкриття інформації у фінансових звітах товариства.

Аудиторська перевірка також включає оцінку застосованих принципів бухгалтерського обліку, здійснених управлінським персоналом, а також оцінку загального подання фінансових звітів.

Вважаю, що проведена мною аудиторська перевірка забезпечує обґрунтовану підставу для висловлення думки.

На мою думку, за результатами співставлення фінансових результатів, які відображені у фінансовій звітності (Баланс, звіт про фінансові результати та примітки до фінансової звітності) із даними бухгалтерського обліку суттєвих відхилень не виявлено, перевірена фінансова інформація ТОВ «Дружба СВК» відображена справедливо та достовірно, відповідає нормативним вимогам щодо організації бухгалтерського обліку та звітності в Україні.

Вважаю за можливе надати позитивний аудиторський висновок щодо діяльності ТОВ «Дружба СВК».

Валюту балансу ТОВ «Дружба СВК» станом на звітну дату у сумі 287 606

тис.грн. підтверджую.

Незалежний аудитор Чебанова Т.Р.
(сертифікат серії АВ № 28817 від 30.06.2023)

Висновки до третього розділу

Організація бухгалтерського обліку на ТОВ «Дружба СВК» передбачає організований облік згідно закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», це в свою чергу дозволяє підприємству створювати звітність на основі бухгалтерського обліку. Всі операції які виконуються в процесі виробництва повинні супроводжуватися певними документами. Кожного року, а саме в кінці року підприємство складає ф. №1 «Баланс», ф. №2 «Звіт про фінансові результати», ф. №3 «Звіт про рух грошових коштів», ф. №4 «Звіт про власний капітал» та ф. №5 «Примітки до фінансової звітності». Правильний та вчасний розрахунок амортизації та знаходження додаткових резервів, може забезпечити підприємство резервами та їх використання.

ТОВ «Дружба СВК» веде податковий облік, в ході якого повинно сплачувати податки, вести податкову звітність та надавати для перевірки в Державну Податкову службу України не пізніше визначених термінів, щою уникнути додаткових штрафів, за несвоєчасність.

Правильність ведення бухгалтерського обліку, забезпечить точність фінансових результатів, і своєчасне складання звітності. Виконання зобов'язань дозволить уникати штрафів.

У разі дотримання всіх вимог бухгалтерського та податкового обліку, дозволяє підприємству одразу реагувати на будь-які зміни, які відбуваються на підприємстві, та мати можливість одразу направляти додаткові ресурси у виробництво.

На підприємстві було здійснено аудит, результати якого викладено в аудиторському висновку. Аудит фінансових результатів показав позитивний результат. Збільшились доходи і чистий прибуток, але потрібно покращити ефективність діяльності підприємства.

Висновки та пропозиції

Фінансові результати грають вирішальну роль в забезпеченні більшої стійкості підприємства, є запорукою надійності та відіграють ключову роль в управлінні бізнесі.

Організація обліку фінансових результатів ТОВ «Дружба СВК» забезпечує формування достовірної та своєчасної інформації про доходи, витрати та прибуток підприємства. Для ефективного обліку застосовуються сучасні програмні продукти, що спрощують контроль за фінансовими показниками та забезпечують оперативність у прийнятті управлінських рішень.

Для обліку фінансових результатів використовуються рахунки 79 «Фінансові результати» та 70 «Доходи», що дозволяє чітко відображати доходи і витрати за період. Основна увага приділяється правильній класифікації витрат (прямі, непрямі, адміністративні) та доходів (операційні, фінансові, інші).

Аналіз фінансових результатів включає оцінку таких показників, як рентабельність, структура доходів та витрат, динаміка чистого прибутку. Виявлено, що стабільність фінансового стану підприємства залежить від ефективності використання ресурсів, оптимізації витрат та диверсифікації джерел доходів.

Аудит фінансових результатів спрямований на перевірку правильності ведення обліку доходів і витрат, відповідності нормативним документам та достовірності звітності. Аудиторська перевірка підтвердила відповідність облікової політики підприємства чинному законодавству, але вказала на необхідність посилення внутрішнього контролю.

Для покращення фінансових результатів підприємства можна запропонувати кілька стратегічних та операційних заходів:

1. Оптимізація витрат: провести аудит витрат і знайти можливості для скорочення непотрібних чи неефективних витрат (наприклад, на енергоносії, логістику, маркетинг); залучити технології для автоматизації та оптимізації бізнес-процесів, що дозволить зменшити операційні витрати.

2. Поліпшення управління дебіторською заборгованістю: встановити чіткі

умови для розстрочок та кредитних ліній для клієнтів; активно працювати з боржниками, встановлюючи прозорі механізми стягнення боргів.

3. Розширення джерел доходів: диверсифікувати асортимент продукції чи послуг, досліджуючи нові ніші на ринку; пошук нових ринків збуту або партнерів для розширення клієнтської бази.

4. Залучення інвестицій: розглянути можливість залучення зовнішнього фінансування через інвесторів чи кредитні лінії для розвитку бізнесу; вивчити можливості державних чи міжнародних грантів та субсидій для підтримки бізнесу.

5. Покращення фінансового планування і контролю: впровадити або вдосконалити систему бюджетування та фінансового контролю для точнішого прогнозування і планування; використовувати фінансові моделі для оцінки ризиків та можливих варіантів розвитку.

6. Покращення рентабельності: переглянути ціноутворення, особливо в умовах високої конкуренції. Можливо, варто підвищити ціни або знижувати собівартість продукції; інвестувати в інновації та вдосконалення продукції для підвищення її вартості на ринку.

7. Збільшення ліквідності: оцінити можливості поліпшення структури капіталу, зокрема зміни у співвідношенні між власним і позиковим капіталом; переглянути умови оплати від постачальників і клієнтів для покращення оборотних коштів.

8. Покращення фінансової звітності та комунікацій: регулярно оновлювати фінансові звіти для інвесторів і партнерів, створюючи прозору фінансову картину підприємства; покращити комунікацію з акціонерами і банками для забезпечення кращих умов фінансування та підтримки.

Ці пропозиції допоможуть підвищити ефективність управління фінансами та зміцнити фінансову стійкість підприємства.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV. Дата оновлення 03.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. Дата оновлення 20.06.2024 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. №436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144. Дата оновлення 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. №13-14, №15-16, №17. Ст.112. Дата оновлення 01.10.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17>
5. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №73. Дата оновлення 03.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
6. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність»: наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. №628. Дата оновлення 17.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>
7. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: наказ Міністерства фінансів України від 29.11.99 № 290. Дата оновлення 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
8. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. №318. Дата оновлення 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>
9. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»: наказ Міністерства фінансів України від

28.12.2000 р. №353. Дата оновлення 17.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01>

10. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку фінансових витрат: наказ Міністерства фінансів України від 01.11.2010 р. №1300. Дата оновлення 14.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1300201-10>

11. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку: наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356. Дата оновлення 06.11.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00>

12. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та інструкції про його застосування: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291. Дата оновлення 29.07.2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>

13. Про затвердження Положення з національної практики аудиту 1 "Особливості узгодження умов завдання з обов'язкового аудиту та укладання договору про проведення обов'язкового аудиту з врахуванням вимог національного законодавства": рішення Аудиторської палати України від 20.12.2013 № 286/12. Дата оновлення 27.03.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vrm28230-13>

14. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. №88. Дата оновлення 09.03.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

15. Інструкція щодо застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291. Дата оновлення 23.02.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

16. Аналіз фінансових результатів і рентабельності *ELIB.LNYU*. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%A2%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D1%85%20%D0%A2%20%D0%90%202/page11.html

17. Антонюк О.П. Аналіз господарської діяльності: конспект лекцій. Одеса: ОНАХТ, 2018. 89 с.

18. Аудит фінансових результатів. *StudFiles*. URL: <https://studfile.net/preview/8962972/page:12/>

19. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. - Житомир: ЖІТІ, 2006. - 608 с.

20. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку. Збірник вправ. Навчальний посібник для студентів спеціальності 7.050106 —Облік і аудит. Житомир: ЖТП, 1997. — 592 с.

21. Бутинець Ф.Ф., Малюга Н.М. Бухгалтерський облік: облікова політика і план рахунків, стандарти і кореспонденція рахунків, звітність. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 —Облік і аудит / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця; 3-є вид., перероб. і доп. — Житомир: ПП. —Рутал, 2001. — 512 с.

22. Бутинець Ф.Ф., Олійник О.В., Шулепова С.М., Шигун М.М. Організація бухгалтерського обліку. Навчальний посібник для студентів спеціальності 7.050106 —Облік і аудит. — Житомир: ЖІТІ, 2001. — 576 с.

23. Бухгалтерський облік : підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь та ін.. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 460 с.

24. Етапи аудиторської перевірки . *Букліб*. URL: <https://buklib.net/books/32721/>

25. Зудова І. Ю., Стась О. Г. Сутність та значення фінансових показників в системі функціонування підприємства. Молодий вчений.2017. No 10 (50). С. 893—897.

26. Іщенко Н.А. Фінансові результати діяльності малих підприємств та особливості їх формування. Бізнес Інформ. 2020. №5. С. 388-393. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-388-393>

27. Крупей Н. Теоретичні аспекти організації податкового обліку на підприємстві. Львів : Науковий клуб “SOPHUS”, 2013. С. 18–19. URL: http://sophus.at.ua/publ/2013_04_18_19_kampodilsk/sekcija_3_2013_04_18_19/teoretichni_aspekti_organizaciji_podatkovogo_obliku_na_pidpriemstvi/23-1-0-500
28. Лесюк А. С. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємств в Україні. Агросвіт. 2020. № 15. С. 67—73. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3274&i=9>
29. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.
30. Мардус Н. Ю., Брік С. В. Теоретичні і методичні підходи до визначення поняття "фінансовий результат" у фінансовому обліку та аудиті. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2021. Вип. 2 (29). С. 148— 153. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.-ua/journal/29_2021/24.pdf
31. Масюк Ю.В., Боюн В.Ю. Управління фінансовими результатами діяльності сільськогосподарського підприємства. Економіка та держава. 2021. № 10. С. 93-96. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.10.93>
32. Мета і основні завдання аудиту. Функціональні завдання аудиту. *Букліб*. URL: <https://buklib.net/books/27328/>
33. Методика проведення аудиту. *StudFiles*. URL: <https://studfile.net/preview/7158089/page:11/>
34. Міжнародні стандарти аудиту №700 “Аудиторський висновок про фінансову звітність” URL: https://proaudit.com.ua/audit_result/auditorskii-visnovok-pro-finansovu-zvitnist-msa-700.phtml
35. Мулик Т. О., Вацілова Н. В. Інтегрована звітність підприємства: стан та перспективи розвитку. Ефективна економіка. 2019. №11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7404>
36. Нагорна І. В., Бондаренко В. О. Облік і аналіз фінансового результату в системі управління підприємством. Ефективна економіка. 2021. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2021/105.pdf

37. Наукові перспективи, 2023. № 2 (2). С. 327—339.
38. Облік використання прибутку та фінансових результатів. *Освіта.юа*. URL:<https://osvita.ua/vnz/reports/accountant/17311/>
39. Облік доходів діяльності підприємства. *Factor*. URL:<https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/december/issue-99/article-105875.html>
40. Облік доходів і витрат від операційної діяльності. *StudFiles*. URL:<https://studfile.net/preview/9149058/page:2/>
41. Облік доходів і витрат від участі в капіталі, інших фінансових доходів і витрат. *StudFiles*. URL: <https://studfile.net/preview/9624185/page:74/>
42. Облік інших операційних доходів і витрат. *StudFiles*. URL:<https://studfile.net/preview/9149058/page:3/>
43. Облік фінансових результатів. *StudFiles*. URL:<https://studfile.net/preview/9169801/page:35>
44. Основні напрями оцінки фінансових результатів аграрних підприємств. Дорогань Л.О., Дорошенко А.П. Полтавська державна аграрна академія. *Стаття*. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/01/105.pdf>
45. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві. *Factor*. <https://i.factor.ua/ukr/law-70/section-392/article-27593/>
46. Організація податкового обліку на підприємстві. *Безкоштовна бібліотека підручників*. URL:<https://www.info-library.com.ua/books-text-9840.html>
47. Піскун А. Економічна сутність фінансового результату підприємства.
48. Рентабельність. Вікіпедія. URL:<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>
49. Рзаєва Т. Г., Сереветник О. В. Фінансові результати та напрями їх аналізу за показниками фінансової звітності. Вісник Хмельницького національного університету. 2020. № 3. С. 121-124. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-282-3-22>

50. Скасюк Р. В. Сутність і значення фінансових результатів у системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal1/natural/npkntu_e

51. Скрипник М. І., Шайнюк І. В. Облік фінансових результатів в умовах імплементації стандартів обліку. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2020. № 17. URL: <https://www.inter-nauka.com/ua/issues/2020/17/6426>

52. Стадії та процедури аудиту, аудиторські докази, роботі документи аудитора. *Букліб*. URL: <https://buklib.net/books/30647>

53. Суть аудиторського ризику. *Букліб*. URL: <https://buklib.net/books/31825/>

54. Ткачук Г.О. Аудит: конспект лекцій. Одеса: ОНАХТ, 2018. 80 с.

55. Утенкова, К.О. Аудит [Текст]: Навчальний посібник. К.: Алерта, 2019. 408 с.

56. Фінансовий результат. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B0%D1%82.

57. Фінансові результати підприємства: облік. *Головбух*. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7834-oblk-fnansovih-rezultati-pdprimstva>

58. Фірман Н.Я., Вашків О.П. Економічна сутність фінансового результату підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019. № 5. С. 162-168.

59. Яременко Л. М., Авдалян К. В. Особливості бухгалтерського обліку фінансових результатів об'єднань підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 8. С. 109-117. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3167&i=13>.